

2015–2016 IR 2016–2017 MOKSLO METŲ PAGRINDINIO IR VIDURINIO UGDYMO PROGRAMŲ BENDRIEJI UGDYMO PLANAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. 2015–2016 ir 2016–2017 mokslo metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai (toliau – bendrieji ugdymo planai) reglamentuoja pagrindinio, vidurinio ugdymo programų, suaugusiųjų bendrojo ugdymo programų (toliau – ugdymo programos) ir su šiomis programomis susijusių neformaliojo vaikų švietimo programų įgyvendinimą. Vadovaujantis bendraisiais ugdymo planais ir kitais teisės aktais, sudaromi 2015–2016 ir 2016–2017 mokslo metų mokyklos ugdymo planai.

2. Bendrųjų ugdymo planų tikslas – apibrėžti ugdymo programų vykdymo bendruosius reikalavimus ir pateikti rekomendacijas mokykloms ugdymo turiniui formuoti ir ugdymo procesui organizuoti, kad kiekvienas mokinys pasiektų geresnius ugdymo(si) rezultatus ir įgytų mokymuisi visą gyvenimą būtinų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų.

3. Bendrųjų ugdymo planų uždaviniai:

3.1. pateikti gaires mokyklos ugdymo turiniui, mokyklos ugdymo planui kurti;

3.2. nurodyti minimalų privalomą pamokų skaičių, skirtą ugdymo programoms įgyvendinti.

4. Bendruosiuose ugdymo planuose vartojamos sąvokos:

Dalyko modulis – apibrėžta, savarankiška ir kryptinga ugdymo programos dalis.

Kontrolinis darbas – žinių, gebėjimų, įgūdžių parodymas arba mokinio žinias, gebėjimus, įgūdžius patikrinantis ir formaliai vertinamas darbas, kuriam atlikti skiriama ne mažiau kaip 30 minučių.

Išlyginamoji klasė – klasė, sudaryta iš mokinių, nutraukusių mokymąsi ar nesimokiusių kai kurių bendrojo ugdymo dalykų.

Laikinoji grupė – mokinių grupė dalykui pagal modulį mokytis, diferencijuotai mokytis dalyko ar mokymosi pagalbai teikti.

Mokyklos ugdymo planas – mokykloje vykdomų ugdymo programų įgyvendinimo aprašas, parengtas, vadovaujantis bendraisiais ugdymo planais.

Pamoka – pagrindinė nustatytos trukmės nepertraukiamo mokymosi organizavimo forma.

Specialioji pamoka – pamoka mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, skirta įgimtiems ar įgytiems sutrikimams kompensuoti, išskirtiniams asmens gabumams ugdyti.

Specialiosios pratybos – švietimo pagalbos teikimo forma mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, padedanti įveikti mokymosi sunkumus ir sutrikimus.

Kitos bendruosiuose ugdymo planuose vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir kituose švietimą reglamentuojančiuose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

PIRMASIS SKIRSNIS UGDYMO PROCESO ORGANIZAVIMO TRUKMĖ

5. Ugdymo organizavimas:

5.1. 2015–2016 mokslo metai:

2015–2016 mokslo metai								
Klasės	5	6	7	8	9 / I	10 / II	III	IV
Mokslo metų pradžia / Ugdymo proceso pradžia	09-01							
Trimestrų trukmė	1-asis 09-01–11-30 2-asis 12-01–02-29 3-iasis 03-01–06-10							
Pusmečių trukmė	1-asis 09-01–01-22 2-asis 01-25–06-10						2-asis 01-25–05-26	
Rudens atostogos	10-26–10-30							
Žiemos (Kalėdų) atostogos	12-28–01-08							
Žiemos atostogos	02-15							
Pavasario (Velykų) atostogos	03-21–03-25*							
Ugdymo proceso pabaiga	06-10						05-26	
Ugdymo proceso trukmė savaitėmis	35						33	
Vasaros atostogos	06-13–08-31**						05-27–08-31***	

Pastabos:

*gimnazijos IV klasių mokiniams atostogų diena, per kurią jie laiko kalbų įskaitą, perkeliama į 03-29 dieną;

**10 ir gimnazijos II klasių mokiniams į atostogų laiką neįskaitomos dienos, kai jie laiko pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimą švietimo ir mokslo ministro nustatytu laiku;

***gimnazijos IV klasių mokiniams į atostogų laiką neįskaitomos dienos, kai jie laiko brandos egzaminus švietimo ir mokslo ministro nustatytu laiku.

5.2. 2016–2017 mokslo metai:

2016–2017 mokslo metai								
Klasės	5	6	7	8	9 / I	10 / II	III	IV
Mokslo metų pradžia / Ugdymo proceso pradžia	09-01							
Trimestrų trukmė	1-asis 09-01–11-30 2-asis 12-01–02-28 3-iasis 03-01–06-16							
Pusmečių trukmė	1-asis 09-01–01-27 2-asis 01-30–06-16						2-asis 01-30–05-25	
Rudens atostogos	10-31–11-04							
Žiemos (Kalėdų) atostogos	12-27–01-06							
Žiemos atostogos	02-17							

Pavasario (Velykų) atostogos	04-10-04-14*	
Ugdymo proceso pabaiga	06-16	05-25
Ugdymo proceso trukmė savaitėmis	36	33
Vasaros atostogos	06-19-08-31**	05-26-08-31***

Pastabos:

*gimnazijos IV klasių mokiniams atostogų diena, per kurią jie laiko kalbų įskaitą, perkeliama į 04-18 dieną;

**10 ir gimnazijos II klasių mokiniams į atostogų laiką neįskaitomos dienos, kai jie laiko pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimą švietimo ir mokslo ministro nustatytu laiku;

***gimnazijos IV klasių mokiniams į atostogų laiką neįskaitomos dienos, kai jie laiko kalbų įskaitas arba brandos egzaminus švietimo ir mokslo ministro nustatytu laiku.

6. Mokyklos dirba penkias dienas per savaitę.

7. Ugdymo procesas, įgyvendinant pagrindinio ugdymo programą, gali būti skirstomas trimestrais, pusmečiais arba kitokios trukmės ugdymo laikotarpiais, įgyvendinant vidurinio ugdymo programą – pusmečiais arba kitokios trukmės ugdymo laikotarpiais. Kitokios trukmės ugdymo laikotarpius nustato mokyklos vadovas.

8. Gimnazijos IV klasės mokiniui, laikant pasirinktą brandos egzaminą ugdymo proceso metu, jo pageidavimu gali būti suteikiama laisva diena prieš brandos egzaminą. Ši diena įskaičiuojama į mokymosi dienų skaičių.

9. 5 klasių mokiniams per mokslo metus skiriamos papildomos 5 mokymosi dienų atostogos. Mokykla papildomų atostogų laiką ir trukmę derina su mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais) ir mokyklos taryba. Žiemos (Kalėdų) ir pavasario (Velykų) atostogas mokykla, vykdanči ugdymą tautinės mažumos kalba, specializuoto ugdymo krypties programas, suderinusi su savivaldybės vykdomąja institucija ar jos įgaliotu asmeniu, o valstybinė ir savivaldybės mokykla (viešoji įstaiga) ir nevalstybinė mokykla – suderinusi su savininku (dalyvių susirinkimu), gali keisti.

10. Mokyklos vadovas, iškilus situacijai, keliančiai pavojų mokinių sveikatai ar gyvybei, ar paskelbus ekstremaliąją situaciją, priima sprendimus dėl ugdymo proceso koregavimo. Ekstremalioji situacija – tai padėtis, kuri gali susidaryti dėl kilusio ekstremalaus (gamtinio, techninio, ekologinio ar socialinio) įvykio ir kelia didelį pavojų žmonių gyvybei ar sveikatai, turtui, gamtai arba lemia žmonių žūtį, sužalojimą ar didelius turtinius nuostolius. Sprendimą dėl ekstremaliosios situacijos paskelbimo nelaimės apimtoje savivaldybės teritorijoje priima savivaldybės administracijos direktorius, o jeigu ekstremalioji situacija išplinta į daugiau negu tris savivaldybes, valstybės lygio ekstremaliąją situaciją skelbia Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Mokyklos vadovas apie priimtus sprendimus dėl ugdymo proceso koregavimo informuoja valstybinės mokyklos (biudžetinės įstaigos) savininko teises ir pareigas įgyvendinančią instituciją, savivaldybės mokyklos (biudžetinės įstaigos) savivaldybės vykdomąją instituciją ar jos įgaliotą asmenį, valstybinės ir savivaldybės mokyklos (viešosios įstaigos) ir nevalstybinės mokyklos savininką (dalyvių susirinkimą).

11. Jei oro temperatūra – 20 laipsnių šalčio ar žemesnė, į mokyklą gali nevykti 5 klasių mokiniai, esant 25 laipsniams šalčio ar žemesnei temperatūrai – ir kitų klasių mokiniai. Šios dienos įskaičiuojamos į mokymosi dienų skaičių.

ANTRASIS SKIRSNIS

MOKYKLOS UGDYMO TURINIO FORMAVIMAS IR ĮGYVENDINIMAS.

MOKYKLOS UGDYMO PLANAS

12. Mokyklos ugdymo turinys formuojamas pagal mokyklos tikslus, konkrečius mokinių ugdymo(si) poreikius ir įgyvendinamas, vadovaujantis pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo

programų aprašais, tvirtinamais Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro (toliau – Ugdymo programų aprašai), Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiomis programomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. ISAK-2433 „Dėl Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“ (toliau – Pagrindinio ugdymo bendrosios programos), Vidurinio ugdymo bendrosiomis programomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. V-269 „Dėl Vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“ (toliau – Vidurinio ugdymo bendrosios programos), bendraisiais ugdymo planais, Mokymosi pagal formaliojo švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) formų ir mokymo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. V-1049 „Dėl Mokymosi formų ir mokymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Mokymosi formų ir mokymo organizavimo tvarkos aprašas).

13. Mokykloje vykdomoms ugdymo programoms įgyvendinti rengiamas mokyklos ugdymo planas. Jis rengiamas, vadovaujantis bendrųjų ugdymo planų bendrosiomis nuostatomis, taip pat nuostatomis, skirtomis konkrečiai programai vykdyti.

14. Mokykla, formuodama ugdymo turinį ir rengdama ugdymo planą, privalo remtis švietimo stebėsenos, mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo ugdymo procese informacija, standartizuotų testų, nacionalinių ir tarptautinių mokinių pasiekimų tyrimų rezultatais, mokyklos veiklos įsivertinimo ir išorinio vertinimo duomenimis.

15. Mokyklos vykdoma kultūrinė, meninė, pažintinė, kūrybinė (toliau – pažintinė ir kultūrinė veikla), sportinė, praktinė, socialinė, prevencinė ir kt. veikla sudaro formuojamo mokyklos ugdymo turinio dalį. Ši veikla siejama su mokyklos ugdymo tikslais, mokinių mokymosi poreikiais ir organizuojama mokykloje ir už jos ribų. Pažintinei ir kultūrinei veiklai per mokslo metus turi būti skiriama nuo 30 iki 60 pamokų (iki 10 mokymosi dienų). Rekomenduojama ją organizuoti nuosekliai per visus mokslo metus, įvairiose mokymosi aplinkose, muziejuose mokyklos ugdymo plane nustatytu laiku.

16. Pagrindinio ir Vidurinio ugdymo bendrosiose programose dalyko turinys pateikiamas dvejiems mokslo metams. Bendruosiuose ugdymo planuose nurodomas minimalus pamokų skaičius, skirtas dalyko bendrajai programai įgyvendinti per dvejus mokslo metus. Mokykla, įgyvendindama ugdymo turinį, gali nuspręsti pamokas per dvejus metus skirstyti ir kitaip, nei nurodoma bendrųjų ugdymo planų 123, 124 ir 137 punktuose, bet dalykui mokytis per dvejus metus privaloma skirti ne mažiau pamokų, nei nurodyta šiuose punktuose.

17. Mokyklos ugdymo planas rengiamas, vadovaujantis demokratiškumo, subsidiarumo, prieinamumo, bendradarbiavimo principais, į jo rengimą įtraukiami mokytojai, mokiniai, tėvai (globėjai, rūpintojai), taip pat gali būti įtraukti ir vietos bendruomenės atstovai. Mokyklos vadovo įsakymu sudaroma darbo grupė, rengianti mokyklos ugdymo planą. Grupės darbui vadovauja mokyklos vadovas ar jo įgaliotas asmuo.

18. Mokykloje susitariama dėl ugdymo plano turinio, struktūros ir formos. Mokyklos ugdymo plane, atsižvelgiant į mokyklos kontekstą, rekomenduojama pateikti konkrečius sprendimus, padedančius įgyvendinti Pagrindinio ir Vidurinio ugdymo bendrąsias programas, pasiekti jose numatytus mokymosi pasiekimus.

19. Mokyklos ugdymo planas gali būti rengiamas vieneriems ar dvejiems mokslo metams. Mokykla ugdymo organizavimo sprendimų kasmet atnaujinti neprivalo, jei jie atitinka bendrųjų ugdymo planų nuostatas ir mokyklos išskeltus ugdymo tikslus.

20. Rengiant mokyklos ugdymo planą, rekomenduojama susitarti dėl:

20.1. mokyklos ugdymo plano tikslų, nuostatų, principų;

20.2. vykdomų ugdymo programų įgyvendinimo ypatumų;

20.3. ugdymo turinio planavimo ir įgyvendinimo stebėsenos;

20.4. dalykų mokymuisi skiriamų pamokų skaičiaus konkrečioje klasėje, užtikrinant Bendrosiose programose numatytus mokinių mokymosi pasiekimus;

20.5. ugdymo turinio integravimo nuostatų: kokias integruojamąsias programas, nurodytas bendrųjų ugdymo planų 62 punkte, numatoma integruoti į mokyklos ugdymo turinį, ir numatyti integravimo būdą;

20.6. mokiniui siūlomų papildomai pasirinkti dalykų, dalykų modulių, atsižvelgiant į mokinių mokymosi poreikius ir šių dienų aktualijas;

20.7. pažintinės ir kultūrinės, projektinės veiklos, brandos darbo organizavimo;

20.8. mokymosi sąlygų sudarymo mokiniams mokytis ne tik klasėje, bet ir įvairiose aplinkose; mokymo ir mokymosi išteklių panaudojimo;

20.9. socialinės-pilietinės veiklos organizavimo mokantis pagal pagrindinio ugdymo programą;

20.10. mokinio pasiekimų ir pažangos vertinimo būdų ir laikotarpių;

20.11. reikalavimų mokinio individualiam ugdymo planui sudaryti;

20.12. numatomų priemonių ir būdų mokinių pasiekimams gerinti; mokymosi pagalbos teikimo mokiniams, turintiems žemus mokymosi pasiekimus, ir kt.;

20.13. pamokų, skiriamų mokinių ugdymosi poreikiams tenkinti, mokymosi pagalbai teikti, panaudojimo;

20.14. švietimo pagalbos teikimo;

20.15. neformaliojo vaikų švietimo veiklos organizavimo: pasiūlos, galimybės rinktis ir organizavimo būdų; minimalaus grupės dydžio neformaliojo vaikų švietimo veikloms organizuoti;

20.16. laikinųjų grupių sudarymo principų ir jų dydžio;

20.17. mokinio pasirinkto dalyko, dalyko kurso ar dalyko modulio, mokėjimo lygio keitimo arba pasirinkto dalyko, dalyko kurso ar dalyko modulio atsisakymo ir naujo pasirinkimo;

20.18. dalykų mokymo intensyvinimo;

20.19. pagilinto dalykų mokymo, kryptingo meninio ugdymo, dvikalbio ugdymo ir kt.;

20.20. bendradarbiavimo su mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais) tikslų ir būdų;

20.21. bendradarbiavimo su įstaigomis, įmonėmis ar asociacijomis ir kt. tikslų ir būdų;

20.22. kitų mokyklos ugdymo turiniui įgyvendinti aktualių nuostatų.

21. Mokiniams, be privalomojo ugdymo turinio dalykų, numatytų bendrųjų ugdymo planų 123, 124 ir 137 punktuose, mokykla pasiūlo pasirinkti pasirenkamuosius dalykus, dalykų modulius, kurių turinį nustato švietimo ir mokslo ministro patvirtintos ir / arba mokyklos parengtos ir mokyklos vadovo patvirtintos programos. Mokykla, rengdama pasirenkamųjų dalykų, dalykų modulių turinį vadovaujasi Bendraisiais formaliojo švietimo programų reikalavimais, patvirtintais Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. balandžio 13 d. įsakymu Nr. ISAK-535 „Dėl Bendrųjų formaliojo švietimo programų reikalavimų patvirtinimo“.

22. Bendruosiuose ugdymo planuose atsiradus nenumatytiems atvejams, mokykla ugdymo proceso metu gali koreguoti mokyklos ugdymo planą arba mokinio individualų ugdymo planą, atsižvelgdama į mokymo lėšas ir išlaikydama minimalų pamokų skaičių dalykų bendrosioms programoms įgyvendinti.

23. Ugdymo procesas mokykloje organizuojamas pamokų forma. Pamokos trukmė – 45 min. Mokykla privalo skirti minimalų pamokų skaičių per dvejus metus, nustatytą bendrųjų ugdymo planų 123, 124 ir 137 punktuose, dalykų bendrosiose programose numatytiems pasiekimams pasiekti.

24. Mokykla, pasirinkusi kitokį ugdymo proceso organizavimo būdą, nei numatytas bendrųjų ugdymo planų 23 punkte, pavyzdžiui, projekto metodu ar kitaip, tai turi suderinti: valstybinė mokykla (biudžetinė įstaiga) – su savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija, savivaldybės mokykla (biudžetinė įstaiga) – su savivaldybės vykdomąja institucija ar jos įgaliotu asmeniu, valstybinė, savivaldybės mokykla (viešoji įstaiga) ir nevalstybinė mokykla – su savininku (dalyvių susirinkimu). Pasirinktas ugdymo proceso organizavimo būdas neturi prieštarauti teisės aktams, reglamentuojantiems mokyklos veiklą, ir turi padėti pasiekti Bendrosiose programose numatytus mokinių pasiekimus.

25. Mokyklos ugdymo plane gali būti numatoma bendradarbiauti su kitais švietimo teikėjais, taip siekiant užtikrinti įgyvendinamą ugdymo programų tęstinumą, nuoseklumą, nustatytą

Nuosekliojo mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. ISAK-556 „Dėl Nuosekliojo mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas tvarkos aprašu, patvirtinimo“, perimamumą ir didinti mokinių galimybes rinktis dalykus ar jų modulius ne tik savo, bet ir kitose mokyklose.

26. Mokyklos ugdymo planą mokyklos vadovas tvirtina iki mokslo metų pradžios, suderinęs su mokyklos taryba, taip pat su savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija (valstybinės mokyklos – biudžetinės įstaigos), savivaldybės vykdomąja institucija ar jos įgaliotu asmeniu (savivaldybės mokyklos – biudžetinės įstaigos), dalyvių susirinkimu (savininku) (valstybinės, savivaldybės mokyklos – viešosios įstaigos ir nevalstybinės mokyklos).

TREČIASIS SKIRSNIS

MOKINIO INDIVIDUALAUS UGDYMO PLANO SUDARYMAS

27. Mokinio individualus ugdymo planas – tai kartu su mokiniu sudaromas jo gebėjimams ir mokymosi poreikiams pritaikytas mokymosi planas. Individualiu ugdymo planu siekiama padėti mokiniui planuoti, kaip pagal savo galias pasiekti aukštesnius ugdymo(si) pasiekimus, ugdyti(s) asmeninę atsakomybę, gebėjimus, įgyvendinti išsikeltus tikslus.

28. Individualų ugdymo planą privaloma sudaryti kiekvienam mokiniui, kuris mokosi pagal vidurinio ugdymo programą. Mokinio individualiame ugdymo plane nurodomi dalykai ar dalykų grupės, kurių mokosi, kokių kursų, kiek pamokų skiriama, kokius pasirenkamuosius dalykus, dalykų modulius mokins mokosi, ir kt. Mokins individualų ugdymo planą suderina su mokyklos galimybėmis arba renkasi iš mokyklos siūlomų variantų. Individualaus ugdymo plano formą mokiniui siūlo mokykla.

29. Individualus ugdymo planas turi būti sudaromas mokiniui, kuris mokosi pagal pagrindinio ugdymo programą jaunimo mokyklose, socializacijos centruose, sanatorijos ir ligininės mokyklose arba mokomas namie.

30. Mokinio, kuris mokosi pagal pagrindinio ugdymo programą, individualus ugdymo planas rengiamas ir įgyvendinamas, bendradarbiaujant mokytojams, mokiniams, mokinių tėvams (globėjams, rūpintojams) ir mokyklos vadovui ar mokyklos vadovo pavaduotojui ugdymui, švietimo pagalbos specialistams. Sudarant individualų ugdymo planą, rekomenduojama atsižvelgti į mokykloje turimą informaciją apie mokinį ir jo mokymosi pasiekimus. Individualus ugdymo planas turi būti aiškus ir suprantamas mokiniui ir jo tėvams (globėjams, rūpintojams). Mokinio individualiame ugdymo plane rekomenduojama numatyti mokymosi uždavinius, apibrėžti sėkmės kriterijus, numatyti mokinio indėlį į mokymąsi, reikiamą mokymosi pagalbą. Mokinių individualūs ugdymo planai mokykloje turi būti nuolat peržiūrimi ir, jeigu reikia, koreguojami.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

SVEIKATA IR GEROVĖ MOKYKLOJE

31. Mokykla, įgyvendindama pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas:

31.1. vadovaujasi Lietuvos higienos norma HN 21:2011 „Mokykla, vykdanči bendrojo ugdymo programas. Bendrieji sveikatos ir saugos reikalavimai“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. V-773 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 21:2011. Mokykla, vykdanči bendrojo ugdymo programas. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ (toliau – Higienos norma);

31.2. sudaro sąlygas mokiniui mokytis pagarba vienas kitam tarp mokinių, mokinių ir mokytojų, kitų mokyklos darbuotojų grįstoje, psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai sveikoje ir saugioje aplinkoje, laiku pastebi ir nedelsdama sustabdo patyčių ir smurto apraiškas, užtikrina higienos reikalavimų neviršijantį mokymosi krūvį;

31.3. sudaro sąlygas mokiniui ugdytis bendrąsias kompetencijas, aktyviai veikti, tyrinėti, bendrauti ir bendradarbiauti įvairiose veiklose ir fizinėse bei virtualiose aplinkose, dalį formaliojo

ir neformaliojo švietimo veiklų organizuodama už mokyklos ribų (gamtoje, muziejuose, įvairiose įstaigose ir pan.).

32. Į mokyklos ugdymo turinį integruojama Sveikatos ugdymo bendroji programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. V-1290 „Dėl Sveikatos ugdymo bendrosios programos patvirtinimo“, ir priimamas sprendimas dėl jos įgyvendinimo būdų (integruoti į kitų dalykų turinį, įgyvendinti per neformaliojo švietimo veiklas, skirti atskirą laiką programai įgyvendinti ar kt.).

33. Mokykloje rekomenduojama sudaryti sąlygas mokiniui kasdien turėti fiziškai aktyvią pertrauką tarp pamokų, ne trumpesnę kaip 25 min.

34. Mokykla planuoja ir organizuoja kryptingus sveikos gyvensenos, sveikatos saugojimo ir stiprinimo renginius.

35. Mokykla ugdymo(si) aplinką kuria, vadovaudamasi Higienos norma, Ugdymo programų aprašais.

PENKTASIS SKIRSNIS UGDYMO DIFERENCIJAVIMAS

36. Mokiniai skiriasi savo patirtimi, motyvacija, interesais, siekiais, gebėjimais, mokymosi stiliumi, pasiekimų lygiu ir kt., tai lemia skirtingus mokymosi poreikius. Diferencijuotu ugdymu atsižvelgiama į šiuos poreikius, nes mokiniui turi būti pritaikomi mokymosi uždaviniai ir užduotys, ugdymo turinys, metodai, mokymo(si) priemonės, tempas, mokymosi aplinka ir skiriamas laikas. Diferencijuoto ugdymo tikslas – sudaryti sąlygas kiekvienam mokiniui sėkmingiau mokytis. Juo taip pat kompensuojami brendimo, mokymosi tempo netolygumai, atsirandantys vertikalios skirstymo klasėmis pagal mokinių amžių sistemoje.

37. Diferencijavimas gali būti taikomas:

37.1. mokiniui individualiai;

37.2. mokinių grupei:

37.2.1. pasiekimų skirtumams mažinti, gabumams plėtoti, pritaikant įvairias mokymosi strategijas;

37.2.2. tam tikroms veikloms atlikti (projektiniai, tiriamieji mokinių darbai, brandos darbai, darbo grupės), sudarant mišrias arba panašių polinkių, interesų mokinių grupes.

38. Mokinių perskirstymas ar priskyrimas grupei, nepažeidžiantis jų priklausymo nuolatinės klasės bendruomenei, gali būti trumpo laikotarpio – tik tam tikroms užduotims atlikti arba tam tikro dalyko pamokoms. Dėl pergrupavimo tikslų ir principų turi būti tariamasi su mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais), jis neturi daryti žalos mokinio savivertei, tolesnio mokymosi galimybėms, mokinių santykiams klasėje ir mokykloje.

39. Mokykla analizuoja, kaip ugdymo procese įgyvendinamas diferencijavimas, individualizavimas, kokį poveikį jis daro pasiekimams ir pažangai, priima sprendimus dėl tolesnio ugdymo diferencijavimo. Priimant sprendimus, atsižvelgiama į mokinio mokymosi motyvaciją ir ugdymo turinio pasirinkimą, individualią pažangą ir sąmoningai keliamus mokymosi tikslus.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS MOKYMOSI PASIEKIMŲ GERINIMAS IR MOKYMOSI PAGALBOS TEIKIMAS

40. Mokykla privalo sudaryti sąlygas kiekvienam mokiniui mokytis pagal jo gebėjimus ir pasiekti kuo aukštesnius pasiekimus.

41. Mokykla, įgyvendinanti pagrindinio ugdymo programą, paskiria asmenį, atsakingą už mokymosi pasiekimų gerinimą ir mokymosi pagalbos organizavimą.

42. Mokymosi pagalbos organizavimas aprėpia ne tik priimamus sprendimus ir įgyvendinamas priemones, bet ir tų priemonių poveikio analizę. Bendrųjų ugdymo planų 43–51

punktuose numatytas priemonės rekomenduojama taikyti mokykloje, įgyvendinančioje pagrindinio ugdymo programą.

43. Mokymosi procesas mokykloje turi būti nuolat stebimas ir laiku nustatomi mokiniui kylantys mokymosi sunkumai. Apie atsiradusius mokymosi sunkumus informuojami mokyklos švietimo pagalbos specialistai, mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) ir kartu tariamasi, kaip bus organizuojama veiksminga mokymosi pagalba.

44. Mokymosi pagalbą mokiniui būtina suteikti, kai jo pasiekimų lygis (vieno ar kelių dalykų) žemesnis, nei numatyta Pagrindinio ugdymo bendrosiose programose, ir mokinys nedaro pažangos; kai kontrolinis darbas įvertinamas nepatenkinamai; kai mokinys dėl ligos ar kitų priežasčių praleido dalį pamokų ir pan.

45. Mokymosi pagalba teikiama laiku, atsižvelgiant į mokinio mokytojo ar švietimo pagalbos specialisto rekomendacijas, ir turi atitikti mokinio mokymosi galias. Mokymosi pagalbos teikimo dažnumas ir intensyvumas priklauso nuo jos poreikio mokiniui, atsižvelgus į mokinio mokytojo rekomendacijas.

46. Mokykla, keldama uždavinį pagerinti mokinių pasiekimus konkrečiose srityse, turi atsižvelgti į mokinių poreikius, tėvų lūkesčius, mokyklos kontekstą, pasirinkti veiksmingas priemones šiems uždaviniams įgyvendinti.

47. Mokymosi pagalbą rekomenduojama teikti:

47.1. pirmiausia pamokoje kaip grįžtamąjį ryšį, pagal jį nedelsiant turi būti koreguojamas mokinio mokymasis, pritaikant tinkamas mokymo(si) užduotis, metodikas ir kt.;

47.2. skiriant trumpalaikes ar ilgalaikes konsultacijas, kurių trukmę rekomenduoja mokantis mokytojas ar nustato mokykla pagal mokymosi pagalbos poreikį;

47.3. organizuojant pačių mokinių pagalbą kitiems mokiniams;

47.4. kitu mokyklos pasirinktu būdu.

48. Teikiant mokymosi pagalbą, gali būti sudaromos mokinių, kuriems reikia panašaus pobūdžio pagalbos, grupės. Šios grupės gali būti sudaromos ir iš gretimų klasių mokinių. Išskirtiniais atvejais mokymosi pagalba gali būti skiriama ir individualiai.

49. Mokyklos ugdymo plane rekomenduojama numatyti mokymosi pagalbos organizavimo ir įgyvendinimo būdus (pavyzdžiui, konsultacijų mokiniui ar mokinių grupei skyrimas ir pan.).

50. Siekiant pagerinti mokinių pažangą ir pasiekimus, rekomenduojama:

50.1. suteikti pagalbą pirmiausia tiems mokiniams, kurių pasiekimai žemi arba aukščiausi;

50.2. sudaryti sąlygas mokykloje atlikti namų darbų užduotis;

50.3. stiprinti mokinių motyvaciją kryptingai veikti, siekiant mokymosi tikslų;

50.4. tobulinti mokyklos mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo tvarką, itin daug dėmesio skiriant formuojamajam vertinimui pamokoje, diagnostiniam vertinimui.

50.5. sudaryti sąlygas mokytojams tobulinti ugdymo individualizavimo metodiką, prireikus pasitelkti švietimo pagalbos specialistus ugdymo turiniui planuoti ir laiku koreguoti, atsižvelgiant į mokinių mokymosi pagalbos poreikius;

50.6. sudaryti galimybes mokytojams tobulinti profesines žinias, ypač dalykines kompetencijas ir gebėjimus, organizuoti ugdymo procesą įvairių gebėjimų ir poreikių mokiniams;

50.7. aktyviau įtraukti į vaiko ugdymo procesą mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus), ne tik sprendžiant vaikų ugdymosi problemas, bet ir teikiant įvairią mokymosi pagalbą, supažindinant su darbo ir profesijų pasauliu, organizuojant mokyklos gyvenimą.

51. Mokyklai, įgyvendinančiai pagrindinio ugdymo programą, rekomenduojama mokyklos veiklos plane numatyti priemones, skirtas mokinių pasiekimams gerinti, arba parengti mokinių pasiekimų gerinimo priemonių planą, atsižvelgiant į esamus mokinių pasiekimus, nacionalinių ir tarptautinių mokinių pasiekimų tyrimų duomenis.

52. Pamokas, skirtas mokinio ugdymo poreikiams tenkinti, mokymosi pagalbai teikti, pagrindinio ugdymo programoje galima naudoti:

52.1. pamokoms-konsultacijoms, kurios skirtos mokymosi pagalbai teikti;

52.2. pasirenkamiesiems dalykams mokytis;

- 52.3. dalyko moduliams mokytis;
- 52.4. dalyko papildomoms pamokoms;
- 52.5. suteikiant pagalbą namų darbams ruošti;
- 52.6. klasei dalyti į mažesnes grupes (pvz., praktikos ir eksperimentiniams darbams, kūno kultūrai ir kt.);
- 52.7. kitiems mokinio ugdymo poreikiams tenkinti.

SEPTINTASIS SKIRSNIS MOKYKLOS IR MOKINIŲ TĖVŲ (GLOBĖJŲ, RŪPINTOJŲ) BENDRADARBIAVIMAS

53. Mokyklos ugdymo plane rekomenduojama nustatyti mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) ir mokyklos bendradarbiavimo formas, numatant mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) galimybes kartu su mokytojais ir mokiniais dalyvauti planuojant, įgyvendinant ugdymo procesą, aptariant mokinių pasiekimus ir pažangą, priimant sprendimus dėl mokyklos priemonių ugdymo(si) kokybei gerinti.

54. Mokykla turi užtikrinti, kad mokytojai ir mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai) informacija apie mokinių mokymąsi, pasiekimus ir pažangą, mokymosi poreikius ir motyvaciją, iškilusius sunkumus keistųsi abipusiškai ir laiku. Tėvai (globėjai, rūpintojai) turi padėti mokyklai spręsti problemas, susijusias su vaiko mokymosi pasiekimų gerinimu.

55. Mokykla, įgyvendinanti pagrindinio ugdymo programos pirmąją dalį, turi konsultuoti ir skatinti mokinių tėvus:

- 55.1. sukurti mokiniams tinkamą edukacinę aplinką namuose;
- 55.2. savo pagrįstais lūkesčiais motyvuoti vaiką mokytis;
- 55.3. padėti vaikams mokytis namuose;
- 55.4. sudaryti galimybes vaikams dalyvauti neformaliojo švietimo veiklose, išsakyti mokyklos tobulinimo lūkesčius.

AŠTUNTASIS SKIRSNIS DALYKŲ MOKYMO INTENSYVINIMAS

56. Mokykla gali bendruosiuose ugdymo planuose dvejiems metams nustatytą pamokų skaičių skirti trumpesniam laikotarpiui, kad mokiniai, intensyviau mokydami, dalyko bendrojoje programoje numatytus pasiekimus pasiektų per trumpesnį laikotarpį.

57. Mokyklos ugdymo plane rekomenduojama nurodyti: kokių dalykų mokymą numato intensyvinti, kaip tai bus organizuojama ir vertinama.

58. Mokykla, organizuodama ugdymo procesą, gali intensyvinti dalykų mokymą per dieną, savaitę, mokslo metus ar nustatyti kitokį mokymosi periodą. Intensyvinant mokymąsi:

58.1. per dieną dalykui mokytis galima skirti ne vieną, o keletą viena po kitos vykstančių pamokų, taip sudarant sąlygas organizuoti eksperimentus gamtos mokslų pamokose, projektinius darbus ir kt.;

58.2. pamokas numatyti ne po vieną kiekvienai dienai, bet po daugiau tik keletui savaitės dienų;

58.3. per mokslo metus tam tikrą laikotarpį, pavyzdžiui, antrąjį pusmetį ar pan., dalyko mokytis rekomenduojama intensyviau.

59. Sprendimus dėl dalykų intensyvinimo mokiniams, kurie mokosi pagal pagrindinio ar vidurinio ugdymo programą, priima mokykla, derindama mokyklos ir mokinių mokymosi poreikius; intensyvinant dalyko mokymą, turi būti išlaikomas bendras pamokų, skirtų dalykui per dvejus metus, skaičius ir neviršijamas maksimalus pamokų skaičius per savaitę, nustatytas pagal Higienos normą.

60. Dorinio ugdymo dalyko mokymą galima intensyvinti tik įgyvendinant vidurinio ugdymo programą.

DEVINTASIS SKIRSNIS UGDYMO TURINIO INTEGRAVIMAS

61. Mokykla, siekdama optimizuoti mokinių mokymosi krūvius, į ugdymo turinį gali integruoti kelių dalykų turinio temas ar problemas.

62. Atsižvelgiant į mokyklos kontekstą, į mokyklos ugdymo turinį:

62.1. integruojama Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. ISAK-494 „Dėl Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programos patvirtinimo“, Rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. vasario 7 d. įsakymu Nr. ISAK-179 „Dėl Rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo programos patvirtinimo“, Ugdymo karjerai programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. sausio 15 d. įsakymu Nr. V-72 „Dėl Ugdymo karjerai programos patvirtinimo“;

62.2. rekomenduojama integruoti Pagrindinio ugdymo etninės kultūros bendrąją programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. V-651 „Dėl Pagrindinio ugdymo etninės kultūros bendrosios programos ir vidurinio ugdymo etninės kultūros bendrosios programos patvirtinimo“, Vidurinio ugdymo etninės kultūros bendrąją programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. V-651 „Dėl Pagrindinio ugdymo etninės kultūros bendrosios programos ir vidurinio ugdymo etninės kultūros bendrosios programos patvirtinimo“ ir kitas mokyklos ugdymo turiniui aktualias prevencines programas.

63. Mokykla, išanalizavusi numatomų integruoti programų tikslus, turinį ir ryšį su bendrųjų programų tikslais ir turiniu, atsižvelgdama į mokyklos tikslus ir kontekstą, priima sprendimus dėl programų įgyvendinimo formos. Programos gali būti:

63.1. integruojamos į dalyko ar dalykų ugdymo turinį;

63.2. siūlomos mokiniui kaip laisvai pasirenkami dalykai;

63.3. įgyvendinamos kaip privalomi dalykai;

63.4. įgyvendinamos, skiriant tam mokymosi dienų per mokslo metus;

63.5. įgyvendinamos kaip neformaliojo vaikų švietimo veiklų dalis;

63.6. įgyvendinamos kitu mokyklos pasirinktu būdu.

64. Mokykla, priėmusi sprendimą dėl kurių nors programų integravimo į mokyklos ugdymo turinį turi pasirinkti atitinkamus planavimo, organizavimo, mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo ir fiksavimo būdus.

65. Dienyne integruojamųjų pamokų apskaitai užtikrinti rekomenduojama nurodyti:

65.1. integruojamą temą dalykui skirtame apskaitos puslapyje, jei integruojamoji programa integruojama į dalyko turinį. Jei integruojamas kelių dalykų turinys ir pamokoje dirba keli mokytojai, integruojamų dalykų pamokų turinį dienyne būtina įrašyti tų dalykų apskaitai skirtuose puslapiuose;

65.2. integruojamąją programą kaip atskiro dalyko įgyvendinimą, jei integruojamoji programa įgyvendinama kaip atskiras dalykas, skiriant pamokas;

65.3. integruojamąją programą kaip atskiro dalyko įgyvendinimą jei tam skiriamos atskiros mokymosi dienos per mokslo metus;

65.4. kitu mokykloje sutartu fiksavimo būdu.

66. Mokykla analizuoja mokinių pasiekimus ir pažangą mokantis pasirinktu būdu įgyvendinamą integruojamąją programą ir priima sprendimus dėl įgyvendinimo kokybės gerinimo ar tolesnio turinio integravimo, taip pat stebi kaip ugdymo procese įgyvendinamas ugdymo turinio integravimas, kaip mokiniams sekasi pasiekti dalykų bendrosiose programose numatytus rezultatus, ir priima sprendimus dėl tolesnio mokymo organizavimo būdo.

67. Integruotas dalyko ir užsienio kalbos mokymas(is) – tai dalyko turinio mokymas(is) užsienio kalba. Tokio mokymo(si) tikslas – dalyko ir kalbinių kompetencijų ugdymas. Integruoto dalyko ir užsienio kalbos mokymas(is) gali būti įgyvendinamas:

67.1. dalyko ir užsienio kalbų mokytojams parengus mokymo programą – ilgalaikį planą. Programą gali įgyvendinti dalyko mokytojas, užsienio kalbos mokytojas arba dalyko ir užsienio kalbos mokytojas kartu;

67.2. dalyko arba užsienio kalbos pamokose, arba kaip dalyko modulis, sikiriant pagal poreikį pamoką (as) iš ugdymo poreikiams ir mokymosi pagalbai teikti pamokų.

DEŠIMTASIS SKIRSNIS MOKINIŲ PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ VERTINIMAS

68. Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimas yra mokyklos ugdymo turinio dalis ir turi derėti su keliamais ugdymo tikslais ir ugdymo proceso organizavimu. Vertinant mokinių pažangą ir pasiekimus, ugdymo procese vadovaujamosi Bendrosiomis programomis, Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo samprata, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. ISAK-256 „Dėl Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo sampratos“ (toliau – Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo samprata), Ugdymo programų aprašais.

69. Numatant mokinių, pradedančių mokytis pagal pagrindinio ugdymo programą, pažangos ir pasiekimų vertinimą, atsižvelgiama į Pradinio ugdymo programos baigimo pasiekimų ir pažangos vertinimo apraše pateiktą informaciją. Mokyklos ugdymo plane ar jo prieduose aprašomas mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimas.

70. Pagrindinio ugdymo programoje daugiau dėmesio negu iki šiol turi būti skiriama mokytis padedančiam formuojamajam vertinimui, t. y. mokinio mokymosi stebėjimui, laiku teikiamam atsakui (grįžtamajam ryšiui) ir ugdymo turinio pritaikymui. Diagnostinis vertinimas turi padėti nustatyti mokinio pasiekimus ir pažangą tam tikro mokymosi etapo pradžioje ir pabaigoje, kad būtų galima numatyti tolesnio mokymosi žingsnius, suteikti mokymosi pagalbą sunkumams įveikti. Vidurinio ugdymo programoje taikomas formuojamasis ir diagnostinis vertinimas.

71. Mokinių pasiekimų patikrinimas diagnostikos tikslais prieš mokymą ir mokymo procese atliekamas reguliariai, kaip reikia pagal dalyko mokymosi logiką ir mokyklos susitarimus: mokiniai atlieka kontrolinius darbus ar kitas vertinimo užduotis, kurios parodo tam tikro laikotarpio pasiekimus, yra įvertinamos sutartine forma (pažymiais ar kaupiamaisiais balais ir kt.). Atliekant diagnostinį vertinimą, gali būti atsižvelgiama į formuojamojo vertinimo metu surinktą informaciją. Diagnostinio vertinimo informacija būtina remtis, analizuojant mokinių pažangą ir poreikius, keliant tolesnius mokymo ir mokymosi tikslus.

72. Mokykla, siekdama padėti kiekvienam mokiniui pagal galias pasiekti aukštesnius ugdymo(si) rezultatus:

72.1. pritaiko mokymą pagal mokinio gebėjimus, kad jis galėtų siekti aukštesnių rezultatų;

72.2. užtikrina mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo būdų ir formų dermę mokykloje (ypač mokytojams, dirbantiems su ta pačia klase, remiasi vertinimo metu sukaupta informacija);

72.3. informuoja mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus) apie mokinių mokymosi pažangą ir pasiekimus, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu ir mokyklos nustatyta tvarka, prireikus koreguoja mokinio individualų ugdymo planą. Kartu su mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais) aptaria mokinių daromą pažangą, mokymosi pasiekimus ir numato, kaip juos gerinti ir pritaikyti turinį.

73. Mokykla priima sprendimus dėl mokinių pažangos ir pasiekimų, pasirenkamųjų dalykų ir dalykų modulių, integruojamųjų programų vertinimo būdų, vertinimo laiko tarpinių, išskyrus atvejus, kai pasiekimų patikrinimo datos nustatytos švietimo ir mokslo ministro.

74. Mokinių, kurie mokosi pagal pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, pažanga ir pasiekimai vertinami pagal Bendrosiose programose aprašytus pasiekimus. Mokinių žinios ir supratimas, žinių taikymo ir aukštesnieji mąstymo gebėjimai, įvertinami pažymiais (pagal 10 balų

skalę). Mokykla gali rinktis kitus vertinimo būdus, pvz., komentarus, kaupiamuosius taškus ir kt., bet privalo numatyti įvertinimų konvertavimo į pažymius pagal dešimtbalę sistemą būdą ir laiką.

75. Mokykloje tiksliai numatomi vertinimo būdai, vertinimo laikotarpiai, įvertinimo informacijos užrašymo formos, jos analizės ir panaudojimo būdai.

76. Dalykų mokymosi pasiekimai trimestro, pusmečio, modulio ar kito laikotarpio pabaigoje įvertinami pažymiu ar įrašu „įskaityta“ arba „neįskaityta“. Įrašas „atleista“ įrašomas, jeigu mokinyš yra atleistas pagal gydytojo rekomendaciją ir mokyklos vadovo įsakymą.

77. Mokinių, kurie mokosi dalykų modulių, pasiekimai gali būti vertinami pažymiu ar kitu būdu (įskaita, kaupiamuoju balu ir kt.), jie gali būti įskaitomi į atitinkamo dalyko programos pasiekimų įvertinimą.

78. Specialiosios medicininės fizinio pajėgumo grupės mokinių pasiekimai kūno kultūros pratybose vertinami įrašu „įskaityta“ arba „neįskaityta“.

VIENUOLIKTASIS SKIRSNIS

MOKINIŲ MOKYMOŠI KRŪVIO REGULIAVIMAS

79. Mokiniui, kuris mokosi pagal pagrindinio ir vidurinio ugdymo programą, negali būti daugiau kaip 7 pamokos per dieną.

80. Mokiniui mokymosi krūvis per savaitę turi būti paskirstytas proporcingai. Rekomenduojama penktadienį organizuoti mažiau pamokų nei kitomis savaitės dienomis.

81. Tausojant mokinio sveikatą, optimizuojant mokymosi krūvius mokykloje, vykdoma mokinių mokymosi krūvio ir skiriamų namų darbų stebėsena:

81.1. organizuojamas mokytojų bendradarbiavimas, skatinamas ugdymo turinio integravimas, sprendžiami mokinių mokymosi krūvio optimizavimo klausimai;

81.2. užtikrinama, kad mokiniams per dieną nebūtų skiriamas daugiau kaip vienas kontrolinis darbas. Apie kontrolinį darbą mokinius būtina informuoti ne vėliau kaip prieš savaitę. Nerekomenduojami kontroliniai darbai po ligos, atostogų ar šventinių dienų.

82. Penktų klasių mokiniams, kurie pradeda mokytis pagal pagrindinio ugdymo programos pirmąją dalį, rekomenduojama skirti minimalų privalomų pamokų skaičių. Didesnis už minimalų privalomų pamokų skaičius dalykams, pasirenkamiesiems dalykams, dalykų moduliams mokytis 5–8 ir 9–10, gimnazijos I–II klasių mokiniams skiriamas, suderinus su mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais).

83. Mokiniui, kuris mokosi pagal pagrindinio ugdymo programą, rekomenduojamas maksimalus pamokų skaičius per savaitę gali būti ne daugiau nei 10 procentų didesnis už minimalų mokiniui skiriamų pamokų skaičių, nurodytą bendrųjų ugdymo planų 123 ir 124 punktuose. Rekomenduojama mokymosi pagalbai organizuoti skirti trumpalaikę ar ilgalaikę konsultaciją, atsižvelgiant į mokinių mokymosi galias. Mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai) elektroniniu dienyne ar kitu būdu informuojami apie mokinio daromą pažangą, jam suteiktą mokymosi pagalbą. Trumpos konsultacijos teikiant pagalbą neįskaitomos į mokinio mokymosi krūvį.

84. Mokinyš mokyklos vadovo įsakymu gali būti atleidžiamas nuo pamokų tų dalykų, kurių jis yra nacionalinių ar tarptautinių olimpiadų, konkursų per einamuosius mokslo metus nugalėtojas, nuo dailės, muzikos, šokio, kūno kultūros, išimties atvejais – ir nuo kitų dalykų pamokų (ar jų dalies) lankymo, jei jis mokosi neformaliojo vaikų švietimo ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklose pagal atitinkamas formalųjį švietimą papildančio ugdymo programas (yra jas baigęs) ar kitas neformaliojo vaikų švietimo programas. Sprendimas priimamas, dalyko, nuo kurio pamokų mokinyš atleidžiamas, mokytojui susipažinus su formalųjį švietimą papildančio ugdymo ar neformaliojo vaikų švietimo programomis. Šių programų turinys turi derėti su Bendrųjų programų turiniu.

85. Mokinyš, atleistas nuo atitinkamų menų ar sporto srities dalykų pamokų, jų metu gali užsiimti kita veikla arba mokytis individualiai. Mokykla užtikrina nuo pamokų atleistų mokinių saugumą ir užimtumą.

86. Mokykla priima sprendimus dėl menų ir sporto srities ar kūno kultūros dalykų, o išimties atvejais – ir kitų dalykų vertinimų, gautų, mokantis pagal neformalųjį švietimą papildančias programas, įskaitymo ir konvertavimo į pažymius pagal dešimtbalę vertinimo sistemą.

DVYLIKTAJIS SKIRSNIS

NEFORMALIOJO VAIKŲ ŠVIETIMO ORGANIZAVIMAS MOKYKLOJE

87. Mokykloje vykdant neformaliojo vaikų švietimo programas, rekomenduojama:

87.1. siūlyti mokiniams pasirinkti kuo įvairesnes jų poreikius atitinkančias veiklas;

87.2. vykdyti veiklas patraukliose ir saugiose mokiniui aplinkose, padedančiose įgyvendinti neformaliojo vaikų švietimo tikslus;

87.3. skirti veiklai įgyvendinti valandas, atsižvelgiant į veiklos pobūdį, periodiškumą, trukmę. Valandos nustatomos kiekvienai ugdymo programai visiems mokslo metams.

88. Mokykla kiekvienų mokslo metų pabaigoje įvertina ateinančių mokslo metų mokinių neformaliojo švietimo poreikius, prireikus juos tikslina mokslo metų pradžioje ir, atsižvelgdama į juos, siūlo neformaliojo švietimo programas.

89. Neformaliojo vaikų švietimo grupės mokinių skaičių mokykla nustato pagal turimas mokymo lėšas. Neformaliojo vaikų švietimo programos rengiamos, atsižvelgiant į bendruosius valstybės ir savivaldybių biudžetų finansuojamų programų kriterijus, tvirtinamus švietimo ir mokslo ministro.

TRYLIKTAJIS SKIRSNIS

UGDYMO PROCESO ORGANIZAVIMAS MOKYKLOJE, KURIOJE ĮTEISINTAS TAUTINĖS MAŽUMOS KALBOS MOKYMAS ARBA MOKYMAS TAUTINĖS MAŽUMOS KALBA

90. Mokykloje, kurios nuostatuose (įstatuose) įteisintas tautinės mažumos kalbos mokymas, jos mokoma pagal gimtosios kalbos programą, kitų dalykų mokoma lietuvių kalba, išskyrus užsienio kalbos programą. Kai kurių pasirenkamųjų dalykų gali būti mokoma tautinės mažumos kalba.

91. Mokykloje, kurios nuostatuose (įstatuose) įteisintas mokymas tautinės mažumos kalba, pagrindinio, vidurinio ugdymo programos vykdomos dvikalbio ugdymo būdu: tautinės mažumos kalba ir lietuvių kalba. Kiekviena mokykla užtikrina teisės aktais nustatytą minimalų dalykų, kurių mokoma lietuvių kalba, skaičių. Jei tėvai (globėjai, rūpintojai) ar mokiniai pageidauja lietuvių kalba mokytis daugiau dalykų, nei nustatyta teisės aktais, mokykla privalo užtikrinti pasirinktų dalykų mokymą. Organizuojant ugdymo procesą, vadovaujamosi Ugdymo lietuvių kalba bendrojo ugdymo ir neformaliojo švietimo mokykloje tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. spalio 14 d. įsakymu Nr. V-1856 „Dėl Ugdymo lietuvių kalba bendrojo ugdymo ir neformaliojo švietimo mokykloje tvarkos aprašo patvirtinimo“.

92. Asmens, turinčio teisę nuolat ar laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje, vaikams, esant galimybei, sudaromos sąlygos mokytis gimtosios kalbos.

KETURIOLIKTAJIS SKIRSNIS

ASMENŲ, BAIGUSIŲ UŽSIENIO VALSTYBĖS AR TARPTAUTINĖS ORGANIZACIJOS PAGRINDINIO, VIDURINIO UGDYMO PROGRAMOS DALĮ AR PRADINIO, PAGRINDINIO UGDYMO PROGRAMĄ, UGDYMO ORGANIZAVIMAS

93. Mokykla apie atvykusį mokinį, baigusį užsienio valstybės, tarptautinės organizacijos pagrindinio, vidurinio ugdymo programos dalį ar pradinio, pagrindinio ugdymo programą (toliau – tarptautinė bendrojo ugdymo programa), informuoja valstybinės mokyklos (biudžetinės įstaigos) savininko teises ir pareigas įgyvendinančią instituciją, savivaldybės mokyklos (biudžetinės įstaigos) savivaldybės vykdomąją instituciją ar jos įgaliotą asmenį, valstybinės ir savivaldybės mokyklos

(viešosios įstaigos) ir nevalstybinės mokyklos savininką (dalyvių susirinkimą) ir numato jo mokymąsi.

94. Mokykla, priimdama mokinį, baigusį tarptautinę bendrojo ugdymo programą ar jos dalį, pripažįsta mokinio mokymosi rezultatus ir juos įskaito (pagal pateiktus dokumentus). Mokykla tuo atveju, jai asmuo yra baigęs tarptautinę bendrojo ugdymo programą (pradinio ar pagrindinio ugdymo), tačiau neturi dokumento, įteisinančio mokymosi pasiekimus, nustato jo mokymosi pasiekimų atitiktį mokymosi pasiekimams, numatytiems Pagrindinio ar Vidurinio ugdymo bendrosiose programose.

95. Mokykla parengia atvykusio mokinio, baigusio tarptautinės bendrojo ugdymo programos dalį ar visą programą, integracijos į mokyklos bendruomenę planą, išanalizuoja, kokia pagalba būtina sėkmingai mokinio adaptacijai, prireikus parengia mokinio individualų ugdymo planą:

95.1. numato adaptacinio laikotarpio orientacinę trukmę;

95.2. pasitelkia mokinius savanorius, padėsiančius atvykusiam mokiniui sklandžiai įsitraukti į mokyklos bendruomenės gyvenimą;

95.3. numato klasės vadovo, mokytojų darbą su atvykusiu mokiniu ir mokinio tėvais (globėjais, rūpintojais);

95.4. organizuoja mokytojų konsultacijas, individualias veiklas ugdymo programų skirtumams likviduoti;

95.5. numato atvykusio mokinio individualios pažangos stebėjimą per adaptacinį laikotarpį;

95.6. siūlo neformaliojo vaikų švietimo veiklas, kurios padėtų mokiniui greičiau integruotis.

96. Mokykla nustato atvykusio mokinio, baigusio tarptautinės bendrojo ugdymo programos dalį ar visą programą, poreikius mokytis lietuvių kalbos ir organizuoja:

96.1. individualų lietuvių kalbos mokymąsi ir švietimo pagalbą, jei atvykęs mokinys yra pajėgus per adaptacinį laikotarpį pasiekti patenkinamą pagrindinio ugdymo lietuvių kalbos programos ir vidurinio ugdymo lietuvių kalbos ir literatūros programos pasiekimų lygį;

96.2. jei atvykęs mokinys visai nemoka lietuvių kalbos, mokykla, suderinusi su tėvais, mokiniui siūlo mokytis viena klase žemiau, nei jis turėtų pagal baigtą užsienio valstybės, tarptautinės organizacijos pagrindinio, vidurinio ugdymo programos dalį ar pagrindinio ugdymo programą, ir integruoja atvykusį mokinį į klasę, kurioje jis kartu su kitais lanko dalį pamokų, o kitą dalį mokosi lietuvių kalbos išlyginamojoje klasėje ar grupėje;

96.3. jei per 95.1 papunktyje numatytą adaptacinį laikotarpį mokinys nepasiekia pagal sudarytą individualią programą numatyto patenkinamo pagrindinio ugdymo lietuvių kalbos programos ar vidurinio ugdymo lietuvių kalbos ir literatūros programos pasiekimų lygio mokiniui siūloma mokytis išlyginamojoje klasėje ar grupėje (mokslo metus ar trumpesnę laikotarpį);

96.4. per adaptacinį laikotarpį, taip pat mokantis išlyginamojoje klasėje ar grupėje mokinio pasiekimai pažymiais nevertinami, tačiau fiksuojama mokinio daroma pažanga.

PENKIOLIKTASIS SKIRSNIS MOKINIŲ MOKYMAS NAMIE

97. Mokinių mokymas namie organizuojamas, vadovaujantis Mokinių mokymo stacionarinėje asmens sveikatos priežiūros įstaigoje ir namuose organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. rugsėjo 26 d. įsakymu Nr. V-1405 „Dėl Mokymo stacionarinėje asmens sveikatos priežiūros įstaigoje ir namuose organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, ir Mokymosi formų ir mokymo organizavimo tvarkos aprašu.

98. Mokiniai namie mokomi savarankišku ar (ir) nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu. Nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu gali būti mokomi mokiniai, tik pritarus gydytojų konsultacinei komisijai. Mokiniui, mokomam namie, mokykla, suderinusi su mokinio tėvais (globėjais, rūpintojais) ir atsižvelgdama į gydytojų konsultacinės komisijos rekomendacijas, parengia individualų ugdymo planą.

99. Savarankišku mokymo proceso organizavimo būdu namie mokomam mokiniui 5–6 klasėse skiriama 12 savaitinių pamokų, 7–8 klasėse – 13, 9–10, gimnazijos I–II klasėse – 15, gimnazijos III–IV klasėse – 14. Dalį pamokų gydytojų konsultacinės komisijos leidimu mokinys gali lankyti mokykloje arba mokytis nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu. Mokiniams, kurie mokosi namie nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu (pavienio mokymosi forma), skiriama iki 15 procentų, grupėje – iki 40 procentų bendrųjų ugdymo planų 123, 124 ir 137 punktuose nustatyto pamokų skaičiaus mokiniui per savaitę, o besimokantiems nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu (grupine mokymosi forma) – Bendrųjų ugdymo planų 123, 124 ir 137 punktuose nustatyto pamokų skaičiaus mokiniui per savaitę.

100. Suderinus su mokinio tėvais (globėjais, rūpintojais), mokyklos vadovo įsakymu mokinys gali nesimokyti menų, dailės, muzikos, technologijų ir kūno kultūros. Dienyne ir mokinio individualiame ugdymo plane prie dalykų, kurių mokinys nesimoko, įrašoma „atleista“. Dalis pamokų, gydytojo leidimu lankomų mokykloje, įrašoma į mokinio individualų ugdymo planą. Mokyklos sprendimu mokiniui, kuris mokosi namuose, gali būti skiriama iki 2 papildomų pamokų per savaitę. Šias pamokas siūloma panaudoti mokyklos nuožiūra mokinio pasiekimams gerinti.

ŠEŠIOLIKTASIS SKIRSNIS MOKYMOSI ORGANIZAVIMAS IŠLYGINAMOSIOSE KLASĖSE AR GRUPĖSE

101. Išlyginamosios klasės (atskirais atvejais – grupės) gali būti steigiamos savininko teisės ir pareigas įgyvendinančios institucijos, savininko (dalyvių susirinkimo) sprendimu, kuriuo nustatoma priėmimo į išlyginamąsias klases, grupes tvarka ir numatomos finansavimo galimybės.

102. Mokykla, kurioje steigiama išlyginamoji klasė ar grupė, rengia išlyginamosios klasės ar grupės ugdymo planą ir pamokų tvarkaraštį:

102.1. mokiniai išlyginamojoje klasėje ar grupėje gali mokytis visų tos klasės ugdymo plano dalykų, tik tam tikros ugdymo srities (lietuvių kalbos, kitų kalbų, gamtamokslinių, socialinių, menų, tikslųjų mokslų) dalykų ar vieno dalyko. Išlyginamojoje klasėje ar grupėje negali būti mažiau kaip 5 mokiniai (išskyrus mokinius, kurie mokėsi pagal tarptautinę bendrojo ugdymo programą, – jiems išlyginamoji laikinoji grupė lietuvių kalbai mokytis gali būti steigiama ir esant mažesniai mokinių skaičiui);

102.2. klasės ar grupės ugdymo planas sudaromas taip, kad didžiausias mokinio pamokų skaičius per savaitę neviršytų 28 pamokų. Neformaliojo švietimo pamokų (arba veiklų), skirtų mokinio ugdymo poreikiams tenkinti, skaičius neturi viršyti 10 savaitinių pamokų;

102.3. mokiniams gali būti siūloma įvairių dalykų modulių: pasiekimų spragoms kompensuoti, dalyko žinioms ir gebėjimams gilinti, naujam dalyko turiniui išmokti ir kt.

SEPTYNIOLIKTASIS SKIRSNIS UGDYMO ORGANIZAVIMAS JUNGTINĖSE KLASĖSE

103. Mokykla, planuodama mokyklos ugdymo turinio įgyvendinimą, numato, kurių dalykų pamokas jungtinėje klasėje organizuos visiems klasės mokiniams vienu metu, o kuriais atvejais – atskirai. Mokykloje stebima ir analizuojama jungtinėse klasėse mokinių daroma pažanga ir, nepasiteisinus numatytam pamokų organizavimui, jis motyvuotai keičiamas.

104. Įgyvendinant pagrindinio ugdymo programos pirmąjį koncentrą, 5–8 klasės gali būti jungiamos po dvi, geriausiais būdais siekiant Pagrindinio ugdymo bendrosiose programose numatytų pasiekimų.

105. Jungtinei klasei, kurioje mokosi 5–6 klasių mokiniai, skiriamos 33 pamokos, 6–7 klasių mokiniai – 34 pamokos, 7–8 klasių mokiniai – 36 pamokos. Jungiant kitaip, 5 ir 7 klasių mokinius, skiriamos 34, 5 ir 8 klasių mokinius – 38, 6 ir 8 klasių mokinius – 38 pamokos. Kiekvienai jungtinei klasei skiriama po 4 neformaliojo švietimo pamokas.

AŠTUONIOLIKTASIS SKIRSNIS LAIKINŲJŲ GRUPIŲ SUDARYMAS, KLASIŲ DALIJIMAS

106. Mokykla, įgyvendindama pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, nustato laikinosios grupės dydį pagal skirtas mokymo lėšas. Mokinių skaičius laikinojoje grupėje negali būti didesnis nei nustatytas didžiausias mokinių skaičius klasėje.

107. Mokyklos ugdymo turiniui įgyvendinti klasė dalijama į grupes arba sudaromos laikinosios grupės:

107.1. doriniam ugdymui, jeigu tos pačios klasės mokiniai yra pasirinkę ir tikybą, ir etiką;

107.2. užsienio kalboms, lietuvių kalbai (valstybinei) ir lietuvių kalbai (gimtajai) daugiakalbėje aplinkoje esančiose mokyklose, kurių sąrašą tvirtina Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministras, jei klasėje mokosi ne mažiau kaip 21 mokinys.

108. Klasė gali būti dalijama į grupes arba sudaromos laikinosios grupės informacinių technologijų ir technologijų dalykams mokytis. Mokiniai dalijami į grupes, atsižvelgiant į darbo vietų kabinetuose skaičių, kurį nustato Higienos norma.

109. Klasė į grupes gali būti dalijama ir sudaromos laikinosios grupės mokymosi, švietimo pagalbai teikti (pavyzdžiui, konsultacijoms ir pan.), dalykams mokytis, gamtos mokslų dalykų eksperimentiniams darbams atlikti, panaudojant mokinio ugdymo poreikiams tenkinti ir pasiekimams gerinti skirtas pamokas, bet tik tuo atveju, jeigu mokyklai pakanka mokymo lėšų.

II SKYRIUS PAGRINDINIO UGDYMO PROGRAMOS VYKDYMAS

PIRMASIS SKIRSNIS PAGRINDINIO UGDYMO PROGRAMOS VYKDYMO BENDROSIOS NUOSTATOS

110. Mokykla, vykdydama pagrindinio ugdymo programą, vadovaujasi: Pagrindinio ugdymo bendrosiomis programomis, Mokymosi formų ir mokymo organizavimo tvarkos aprašu, Ugdymo programų aprašu ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais pagrindinio ugdymo programų vykdymą. Mokiniai gali būti sudaromos sąlygos rinktis dalykų modulius pagal polinkius ir gebėjimus, vadovaujantis Mokymosi krypčių pasirinkimo galimybių didinimo 14–19 metų mokiniams modelio aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. kovo 15 d. įsakymu Nr. ISAK-715 „Dėl Mokymosi krypčių pasirinkimo galimybių didinimo 14–19 metų mokiniams modelio aprašo patvirtinimo“ (toliau – Mokymosi krypčių pasirinkimo galimybių didinimo 14–19 metų mokiniams modelio aprašas).

111. Mokykla nustato ir skiria adaptacinį laikotarpį pradedantiems mokytis pagal pagrindinio ugdymo programos pirmąją ir antrąją dalis ir naujai atvykusiems mokiniams. Siekiant padėti mokiniams sėkmingai adaptuotis, rekomenduojama į šią veiklą įtraukti klasei vadovaujantį mokytoją, mokinius savanorius, mokyklos švietimo pagalbos specialistus ir kt. Dalį ugdymo proceso mokslo metų pradžioje siūloma organizuoti ne pamokų forma. Per adaptacinį laikotarpį rekomenduojama mokinių pažangos ir pasiekimų pažymiais nevertinti.

112. Socialinė-pilietinė veikla mokiniui, kuris mokosi pagal pagrindinio ugdymo programą, yra privaloma. Per mokslo metus socialinei-pilietinei veiklai privaloma skirti ne mažiau kaip 5 pamokas (valandas). Rekomenduojama mokyklai priimti sprendimą, atsižvelgiant į mokinių amžių, šiai veiklai skirti iki 20 ir daugiau pamokų (valandų) per mokslo metus. Skirtingo amžiaus mokiniams rekomenduojama numatyti skirtingą socialinės-pilietinės veiklos pamokų (valandų) skaičių, t. y. pradėti nuo 5 pamokų ir, atsižvelgiant į amžių, valandų skaičių didinti iki 20 ir daugiau per mokslo metus. Socialinė-pilietinė veikla turi būti fiksuojama dienyne. Rekomenduojama, kad mokiniai savo socialinės-pilietinės veiklos įrodymus kauptų patys, naudodami e. aplanką, pavyzdžiui, Atvirojo informavimo, konsultavimo, orientavimo sistemoje (AIKOS).

113. Mokykla priima sprendimus dėl socialinės-pilietinės veiklos įgyvendinimo, atsižvelgdama į pilietiškumo ugdymą, mokyklos bendruomenės tradicijas, vykdomus projektus, kultūrinės bei socializacijos programas ir pan. Organizuojant socialinę-pilietinę veiklą, rekomenduojama numatyti galimybę mokiniui atlikti ją savarankiškai ar bendradarbiaujant su asociacijomis bei savivaldos institucijomis ir kt.

114. Mokykla, formuodama mokyklos pagrindinio ugdymo programos turinį, privalo užtikrinti minimalų Pagrindinio ugdymo bendrosioms programoms įgyvendinti skiriamų pamokų skaičių per savaitę, nustatytą bendrųjų ugdymo planų 123 ir 124 punktais. Ji gali siūlyti mokiniams rinktis pagilinto dalykų mokymosi programas, panaudoti pamokas, skirtas mokinio ugdymo poreikiams tenkinti ir mokymosi pagalbai teikti mokantis:

114.1. užsienio kalbos ir kūno kultūros, o lietuvių kalbos ir literatūros – tik mokiniams, kurie mokosi tautinių mažumų kalba (5 klasėje);

114.2. kitų dalykų kaip dalyko modulių mokantis pagal (pagrindinio ugdymo programos antroje dalyje);

114.3. pagal kryptingo meninio ugdymo programą.

115. Mokykla, formuodama ir įgyvendindama mokyklos ugdymo turinį, gali:

115.1. didinti ar mažinti (perskirstyti) iki 10 procentų dalykui mokytis skiriamų pamokų skaičių. Perskirstyti dalykams skiriamas pamokas galima tarp keleto dalykų ar tarp visų;

115.2. iki 10 procentų dalykui skirtų pamokų organizuoti ne pamokų forma, o projektine ar kitokia mokiniams patrauklia veikla ir ne mokyklos aplinkoje. Mokykloje gali būti susitariama, pavyzdžiui, kokiomis konkrečiomis dienomis per mokslo metus bus mokomasi ne pamokų forma;

115.3. dalį mokyklos ugdymo turinio įgyvendinti per pažintinei ir kultūrinei veiklai skirtą laiką;

115.4. dalykų bendrųjų programų turinį 9–10, gimnazijos I–II klasėse skaidyti į modulius, kurių turinys ir skaičius pasirenkamas, atsižvelgiant į mokinių poreikius ir dalyko bendrojoje programoje numatytus mokinių pasiekimus. Ugdymo programą įgyvendinti per dalykų modulius;

115.5. 9–10 ir gimnazijos I–II klasėse bendrą klasei skirtą pamokų skaičių tarp dalykų paskirstyti kitaip, nei nurodoma bendrųjų ugdymo planų 123, 124 punktuose, išlaikant tą patį dalykų skaičių ir neviršijant minimalaus klasei skiriamo pamokų skaičiaus per mokslo metus. Mokykla, nusprendusi dalykams mokytis skirti kitokių pamokų skaičių, nei numatyta bendruosiuose ugdymo planuose, turi užtikrinti Pagrindinio ugdymo bendrosiose programose numatytų mokymosi rezultatų pasiekimą. Sprendimą skirti kitokių pamokų skaičių, nei numatyta bendruosiuose ugdymo planuose, savivaldybės mokykla (biudžetinė įstaiga) suderina su savivaldybės vykdomąja institucija ar jos įgaliotu asmeniu, valstybinė mokykla (biudžetinė įstaiga) – su savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija, valstybinė ir savivaldybės mokykla (viešoji įstaiga) ir nevalstybinė mokykla – su savininku (dalyvių susirinkimu);

115.6. perskirstyti bendrųjų ugdymo planų 123, 124 punktuose nustatytą pamokų skaičių tarp dalykų iki 50 procentų, kai ugdymo turinio įgyvendinimą pagal produktyvų mokymąsi organizuoja mokyklos, kurių sąrašą tvirtina Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministras.

116. Pagrindinio ugdymo programos pamokos, skirtos mokinio ugdymo poreikiams tenkinti ir mokymosi pagalbai teikti, pirmiausia turi būti panaudojamos mokymo(si) pasiekimams gerinti: ilgalaikėms ir trumpalaikėms konsultacijoms, mokinio pasirinktiems dalykams ar dalykų moduliams mokytis, diferencijuoto ugdymo turiniui įgyvendinti ir kitai veiklai.

117. Mokiniui, kuris mokosi nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu (pavienio mokymosi forma), individualiam mokymui skiriama iki 15 procentų, o tiems, kurie mokosi grupinio mokymosi forma, grupėmis – iki 40 procentų bendrųjų ugdymo planų 123, 124 punktuose nustatytą savaitinių pamokų skaičiaus.

118. Mokiniai, kurie išvyksta gyventi ar (ir) mokytis į užsienį, gali mokytis lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos, Lietuvos geografijos dalykų nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu. Norintieji mokytis kreipiasi į mokyklą, vykdančią nuotolinį mokymą. Mokiniams, kurie mokosi nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu grupinio mokymosi forma, lietuvių kalbai mokytis

skiriama 50 procentų, Lietuvos istorijai, Lietuvos geografijai – 30 procentų, o tiems kurie mokosi nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu pavienio mokymosi forma, – iki 15 procentų bendrųjų ugdymo planų 123, 124, 137 punktuose (kasdieniu mokymo proceso organizavimo būdu) nustatyto minimalaus savaitinių pamokų skaičiaus. Mokant nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu, mokymo trukmė gali būti trumpesnė negu 45 min. Mokytojų darbo laiko apskaitai organizuoti mokymosi periodai sumuojami po 45 min.

ANTRASIS SKIRSNIS UGDYMO SRIČIŲ MOKYMO ORGANIZAVIMAS

119. Mokykla užtikrina raštingumo, ypač skaitymo gebėjimų, ugdymą per visų dalykų pamokas:

119.1. priimami bendri kalbos ugdymo reikalavimai mokykloje;

119.2. mokytojai užduotis naudoja ir skaitymo gebėjimams, ir lietuvių kalbai ugdyti; atkreipia mokinių dėmesį į kalbinės raiškos logiškumą, teiginių argumentavimą, nuoseklumą;

119.3. mokytojai skatina mokinius savarankiškai, rišliai ir taisyklingai reikšti mintis žodžiu ir raštu per visų dalykų pamokas.

120. Pagrindinio ugdymo programą sudaro šios ugdymo sritys: dorinis ugdymas (etika ir tikyba), kalbos (lietuvių gimtoji kalba, kitos gimtosios kalbos, lietuvių valstybinė kalba, užsienio kalbos), matematika, gamtamokslinis ugdymas (biologija, chemija, fizika), socialinis ugdymas (istorija, geografija, pilietiškumo ugdymas, ekonomika ir verslumas, psichologija), meninis ugdymas (dailė, muzika, šokis, teatras, šiuolaikiniai menai), informacinės technologijos, technologijos, kūno kultūra, bendrųjų kompetencijų ir gyvenimo įgūdžių ugdymas.

121. Dorinis ugdymas. Dorinio ugdymo dalyką (tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikybos ar etikos dalyką) mokiniui iki 14 metų parenka tėvai (globėjai, rūpintojai), o nuo 14 metų mokinys savarankiškai renkasi pats. Siekiant užtikrinti mokymosi tęstinumą ir nuoseklumą, etiką arba tikyba rekomenduojama rinktis dvejiems metams (5–6, 7–8, 9–10, gimnazijos I–II klasėms).

122. Kalbos.

122.1. Lietuvių kalba ir literatūra.

122.1.1. Mokykla, formuodama ugdymo turinį, gali:

122.1.1.1. siūlyti mokiniams rinktis pasirenkamuosius dalykus lietuvių kalbos įgūdžiams formuoti ir skaitymo gebėjimų pasiekimams gerinti, kalbos vartojimo praktikai ar kt.;

122.1.1.2. mokiniams, kurie nepasiekia lietuvių kalbos Pagrindinio ugdymo bendrojoje programoje numatyto patenkinamo lygio, sudaryti sąlygas pašalinti mokymosi spragas (skirti konsultacijų, organizuoti mokymąsi laikinojoje grupėje ir kt.);

122.1.1.3. integruoti lietuvių kalbos ir pilietiškumo pagrindų mokymą, laisvės kovų istorijai skiriant ne mažiau kaip 18 pamokų.

122.1.1.4. jei mokinys yra mokėsis pagal tarptautinę bendrojo ugdymo programą, mokytis lietuvių kalbos rekomenduojama pagal jam sudarytą individualų ugdymo planą:

122.1.1.4.1. skirti papildomų pamokų, konsultacijų, sudaryti galimybes savarankiškai mokytis;

122.1.1.4.2. mokyklos nustatytu laikotarpiu pasiekimus vertinti pagal individualius mokymosi pasiekimus;

122.1.1.4.3. siūlyti rinktis mokyklos parengtas ir mokyklos vadovo patvirtintas pasirenkamųjų dalykų, dalykų modulių programas. Rengiant šias programas, rekomenduojama vadovautis Bendraisiais formaliojo švietimo programų reikalavimais.

122.2. Mokiniams, kurie mokėsi pagal pagrindinio ugdymo programą mokykloje, kurioje įteisintas mokymas tautinės mažumos kalba, ir nori tęsti mokymąsi pagal pagrindinio ugdymo programą mokykloje lietuvių mokomąja kalba, sudaromos sąlygos pasiekti bendrojoje programoje numatytų pasiekimus:

122.2.1. vienerius mokslo metus jiems gali būti skiriama 1 papildoma lietuvių kalbos pamoka per savaitę;

122.2.2. jei klasėje ar keliose klasėse yra 5 ar daugiau tokių mokinių, jų grupei mokytis skiriama 2 ar daugiau papildomų pamokų, atsižvelgiant į mokyklos turimas mokymo lėšas.

122.3. Užsienio kalbos.

122.3.1. Užsienio kalbos, pradėtos mokytis pagal pradinio ugdymo programą, toliau mokomasi kaip pirmosios iki pagrindinio ugdymo programos pabaigos.

122.3.2. Antrosios užsienio kalbos mokytis privaloma nuo 6 klasės, išskyrus mokyklas, kuriose mokoma tautinės mažumos kalba. Tėvai (globėjai, rūpintojai) mokiniui iki 14 metų parenka, o mokinys nuo 14 iki 16 metų tėvų (rūpintojų) sutikimu pats renkasi antrąją užsienio kalbą: anglų, latvių, lenkų, prancūzų, rusų, vokiečių ir kita. Mokykla privalo sudaryti galimybę rinktis antrąją užsienio kalbą iš ne mažiau kaip dviejų užsienio kalbų (neįskaitant mokinių pirmosios užsienio kalbos, kurios mokėsi kaip ankstyvosios užsienio kalbos pagal pradinio ugdymo programą ir toliau tęsia mokymąsi pagrindinio ugdymo programoje) ir sąlygas mokytis pasirinktos kalbos. Kalbai mokytis gali būti skiriama ir daugiau pamokų, negu nurodyta bendrųjų ugdymo planų 123, 124 punktuose, jei mokyklai pakanka mokymo lėšų. Tėvų (globėjų, rūpintojų) pageidavimu antrosios užsienio kalbos galima pradėti mokytis ir nuo 5 klasės, jei užtenka mokymo lėšų.

122.3.3. Baigiant pagrindinio ugdymo programą, rekomenduojama organizuoti užsienio kalbų pasiekimų patikrinimą centralizuotai parengtais kalbos mokėjimo lygio nustatymo testais (pateikiamais per duomenų perdavimo sistemą KELTAS).

122.3.4. Pagrindinio ugdymo programoje užtikrinamas pradėtų mokytis užsienio kalbų mokymosi tęstinumas. Keisti užsienio kalbą nebaigus pagrindinio ugdymo programos, galima tik tokiu atveju, jeigu mokinio norimos mokytis užsienio kalbos pasiekimų lygis ne žemesnis, nei numatyta tos kalbos Bendrojoje programoje, arba jei mokinys yra atvykęs iš kitos Lietuvos ar užsienio mokyklos ir šiuo metu lankoma mokykla dėl objektyvių priežasčių negali sudaryti mokiniui galimybės tęsti mokytis pradėtą kalbą. Gavus mokinio tėvų (globėjų, rūpintojų) sutikimą raštu, mokiniui sudaromos sąlygos pradėti mokytis užsienio kalbos, kurios mokosi klasė, ir įveikti programų skirtumus:

122.3.4.1. vienerius mokslo metus jam skiriama ne mažiau nei viena papildoma užsienio kalbos pamoka per savaitę;

122.3.4.2. susidarius mokinių grupei, kurios dydį numato mokykla, atsižvelgiant į mokymo lėšas, visai grupei skiriamos dvi papildomos pamokos;

122.3.4.3. jei mokinys yra baigęs tarptautinės bendrojo ugdymo programos dalį ar visą programą ir mokykla nustato, kad jo vienos užsienio kalbos pasiekimai yra aukštesni, nei numatyta Pagrindinio ugdymo bendrosiose programose, mokinio ir jo tėvų (globėjų, rūpintojų) pageidavimu mokykla įskaito mokinio pasiekimus ir konvertuoja į dešimtbalę vertinimo sistemą. Mokykla sudaro mokiniui individualų užsienio kalbos mokymosi planą ir galimybę vietoje užsienio kalbos pamokų lankyti papildomas lietuvių kalbos ar kitos kalbos pamokas kitose klasėse;

122.3.4.4. jeigu mokinys yra atvykęs iš kitos mokyklos ir, tėvams (globėjams, rūpintojams) pritarus, pageidauja tęsti mokytis pradėtą kalbą, o mokykla neturi tos kalbos mokytojo:

122.3.4.4.1. mokiniui sudaromos sąlygos lankyti užsienio kalbos pamokas kitoje mokykloje, kurioje vyksta tos kalbos pamokos, suderinus su mokiniu, mokinio tėvais (globėjais, rūpintojais) ir su: savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija (valstybinė mokykla (biudžetinė įstaiga)), savivaldybės mokykla (biudžetinė įstaiga) savivaldybės vykdomąja institucija ar jos įgaliotu asmeniu; valstybinė ir savivaldybės mokykla (viešoji įstaiga) ir nevalstybinė mokykla su savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija. Skiriant pamokų skaičių, vadovaujamas bendrųjų ugdymo planų 123, 124 punktais;

122.3.4.4.2. mokinys gali kalbos mokytis neformaliojo švietimo įstaigoje ir siekti Pagrindinio ugdymo bendrosiose programose nurodytų pasiekimų (pagal Bendruosius Europos kalbų metmenis). Tokiais atvejais jis privalo reguliariai pildyti savo Europos kalbų aplanką ir rinkti kalbos mokėjimo

lygį patvirtinančius dokumentus. Juos turi pateikti mokyklai pagal iš anksto priimtą susitarimą, kuriame numatytas atsiskaitymo laikas ir apibrėžti pasiekimų įvertinimo kriterijai.

122.4. Matematika.

122.4.1. Mokinių matematikos mokymosi motyvacijai skatinti rekomenduojama naudotis Nacionalinio egzaminų centro parengtomis matematinio raštingumo užduotimis.

122.4.2. Stebėti mokinių matematikos pasiekimus ir, remiantis duomenimis (pavyzdžiui, standartizuotų testų rezultatais), numatyti pagalbą mokiniams (užduotis ir metodus spragoms įveikti), kurių mokymosi pasiekimai žemi.

122.4.3. Ugdant gabius matematikai vaikus naudotis nacionalinių olimpiadų, konkurso „Kengūra“ užduotimis (ir sprendimų rekomendacijomis) ir kitais šaltiniais.

122.4.4. Naudotis informacinėmis komunikacinėmis technologijomis, skaitmeninėmis mokomosiomis priemonėmis. Ypač rekomenduojama naudotis atvirojo kodo dinaminės matematikos programa „GeoGebra“, apimančia geometriją, algebrą, statistiką.

122.5. Informacinės technologijos.

122.5.1. 7–8 klasėse skiriamos 35 dalyko pamokos. Siekiant mažinti mokinių mokymosi krūvį, rekomenduojama organizuoti integruotą informacinių technologijų mokymą, pavyzdžiui, 7 klasėje pirmą pusmetį pamokas skirti informacinių technologijų bendrosios programos kursui (apie 50 procentų metinių pamokų), o antrą pusmetį informacinių technologijų mokytį integruotai (kiti 50 procentų pamokų), su kitais dalykais 8 klasėje – atvirkščiai: pirmą pusmetį informacinių technologijų mokytį integruotai (apie 50 procentų metinių pamokų), o antrą pusmetį pamokas skirti informacinių technologijų bendrosios programos kursui (kiti 50 procentų pamokų).

122.5.2. Integruojant dalyko ir informacinių technologijų programas, kai pamoką planuoja ir dalyko mokytoją konsultuoja informacinių technologijų mokytojas ar pamokoje dirba du mokytojai (dalyko ir informacinių technologijų, informacinių technologijų) mokytojo darbas atlyginamas iš pamokų, skirtų mokinių ugdymo poreikiams tenkinti. Dalyko mokytojui turint pakankamai skaitmeninio raštingumo kompetencijų, nėra būtina, kad pamokoje dirbtų du mokytojai.

122.5.3. 9–10 ir gimnazijos I–II klasių informacinių technologijų kursą sudaro privalomoji dalis ir vienas iš pasirenkamųjų programavimo pradmenų, kompiuterinės leidybos pradmenų arba tinklalapių kūrimo pradmenų modulių. Mokykla siūlo rinktis ne mažiau kaip du modulius. Modulių renkasi mokinys.

122.6. Gamtamokslinis ugdymas.

122.6.1. Gamtos mokslų mokymasis grindžiamas realiais arba virtualiais gamtamoksliniais gamtos reiškinių, procesų, objektų tyrimais, skiriant dėmesį dinamiškos tikrovės problemoms atpažinti ir spręsti, pirmiausia – lokaliu, vietos aplinkos ir bendruomenės lygmeniu, o įgijus patirties – Lietuvos ir globaliu lygmeniu. Gamtamoksliniai tyrimai atliekami stebint, analizuojant, eksperimentuojant, modeliujant ar vykdant kitas praktines veiklas. Skatinamas mokinių bendradarbiavimas ir (ar) komandinis darbas.

122.6.2. Atliekant gamtamokslinius tyrimus naudojamosi turimomis mokyklinėmis priemonėmis, taip pat lengvai buityje ir gamtoje randamomis ir (ar) pasigaminamomis priemonėmis, kilnojamosiomis ir virtualiosiomis laboratorijomis, edukacinėmis erdvėmis ir mokymosi ištekliais už mokyklos ribų (mokslo parkų, universitetų, verslo įmonių laboratorijos, nacionaliniai parkai ir kt.).

122.6.3. Mokykloje mokymosi aplinka turi būti pritaikyta eksperimentiniams ir praktiniams įgūdžiams ugdyti. Rekomenduojama dvi gamtos mokslų pamokas organizuoti viena po kitos, sudarant galimybes atlikti ilgiau truncančius eksperimentinius darbus ar projektus. Eksperimentinių ir praktinių darbų metu klasė gali būti dalijama į grupes, jeigu pakanka mokymo lėšų.

122.6.4. Eksperimentiniams ir praktiniams įgūdžiams ugdyti rekomenduojama skirti ne mažiau kaip 30–40 procentų dalykui skirtų pamokų per mokslo metus.

122.6.5. Gamtamoksliniams pasiekimams gerinti, kad būtų geriau suprantamos visuomenės raidos tendencijos, mokslo ir technologijų pažanga ir inovacijų vaidmuo, rekomenduojama

mokiniais siūlyti pasirenkamuosius dalykus ir neformaliojo švietimo veiklas, pavyzdžiui, biotechnologijas, robotiką, modeliavimą, aplinkosaugą, elektroniką, 3D spausdinimą ir kt.;

122.7. Technologijos.

122.7.1. Mokiniai, kurie mokosi pagal pagrindinio ugdymo programos pirmąją dalį (5–8 klasėse), kiekvienoje klasėje mokomi, proporcingai paskirstant laiką tarp: mitybos, tekstilės, konstrukcinių medžiagų ir elektronikos technologijų programų.

122.7.2. Mokiniais, pradedantiems mokytis pagal pagrindinio ugdymo programos antrąją dalį, technologijų dalykas prasideda nuo privalomo 17 valandų integruoto technologijų kurso. Šio kurso programos įgyvendinimas (intensyvinimas, ekskursijos, susitikimai ir kt.) turi būti numatytas mokyklos ugdymo plane.

122.7.3. Baigę integruoto technologijų kurso programą mokiniai pagal savo interesus ir polinkius renkasi vieną iš privalomų technologijų programų (mitybos, tekstilės, konstrukcinių medžiagų, elektronikos, gaminių dizaino ir technologijų). Mokyklos ugdymo plane turi būti numatoma, kuriais atvejais mokiniai gali keisti pasirinktą technologijų programą.

122.7.4. Mokiniais, kurie mokosi pagal pagrindinio ugdymo programos antrąją dalį, gali būti siūloma rinktis kitokias technologinio ugdymo programas, mokyklos sukurtas, atsižvelgiant į specifinius mokinių poreikius, mokymosi sąlygų ypatumus, mokyklos ugdymo turinį (pavyzdžiui, mokykla, atsižvelgdama į mokyklos ugdymo turinio specifiškumą, gali parengti biotechnologijos, keramikos, variklinių transporto priemonių ir kt. programas). Būtina, kad mokiniai, mokydamiesi pagal mokyklos parengtas technologinio ugdymo programas, įgytų pasiekimų, artimų ar tolygių numatytiesiems pagrindinio ugdymo technologijų bendrojoje programoje.

122.7.5. Mokykla, bendradarbiaudama su profesinio mokymo įstaiga, technologijų programų turinį gali derinti su atitinkama formaliojo profesinio mokymo programa, o jai įgyvendinti naudotis profesinio mokymo baze.

122.7.6. Mokykla vietoj technologijų gali siūlyti rinktis profesinio mokymo programos modulį, vadovaudamasi Bendrojo ugdymo technologijų dalykų ir profesinio mokymo programos modulių užskaitos tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. kovo 15 d. įsakymu Nr. ISAK-716 „Dėl Bendrojo ugdymo technologijų dalykų ir profesinio mokymo programos modulių užskaitos tvarkos aprašo patvirtinimo“.

122.8. Socialinis ugdymas.

122.8.1. Per socialinių mokslų pamokas mokymąsi rekomenduojama grįsti tiriamojo pobūdžio metodais, diskusijomis, bendradarbiavimu savarankiškai atliekamu darbu ir informacinėmis komunikacinėmis technologijomis.

122.8.2. Siekiant gerinti gimtojo krašto (pavyzdžiui, rajono savivaldybės, gyvenvietės ir kt.) ir Lietuvos valstybės pažinimą, atsižvelgiant į esamas galimybes, dalį istorijos ir geografijos pamokų rekomenduojama organizuoti netradicinėse aplinkose (muziejuose, lankytinose istorinėse vietose, vietos savivaldos institucijose, saugomų teritorijų lankytojų centruose), naudotis virtualiosiomis mokymosi aplinkomis.

122.8.3. Mokykla, formuodama ugdymo turinį, gali 9–10 ir gimnazijos I–II klasių mokinių projektinio darbo (tyrimo, kūrybinių darbų, socialinės veiklos) gebėjimams ugdyti skirti 20–30 procentų dalykui skirtų pamokų laiko per mokslo metus.

122.8.4. Laisvės kovų istorijai mokytis rekomenduojama skirti ne mažiau kaip 18 pamokų, integruojant temas į istorijos, lietuvių kalbos ir pilietiškumo pagrindų pamokas.

122.8.5. Mokyklos formuojamas socialinių mokslų ugdymo turinys turėtų teikti galimybę:

122.8.5.1. mokiniais rinktis pasirenkamuosius dalykus: psichologiją, etninę kultūrą ir kt.;

122.8.5.2. priimti sprendimą dėl istorijos 5–6 klasės turinio išdėstymo eiliškumo (pavyzdžiui, kursą pradėti nuo Europos istorijos epizodų arba integruoti Europos ir Lietuvos istorijos epizodus);

122.8.5.3. priimti sprendimą dėl istorijos ir pilietiškumo ugdymo pagrindų mokymo (pavyzdžiui, integruotai mokytis istorijos ir pilietiškumo, kai dalis pasiekimų įgyjama per dalyko pamokas, o kita dalis – per kitokią veiklą (pilietiškumo akcijas ir pan.)). Dalyvavimas akcijose gali

būti fiksuojamas kaip pilietiškumo pamoka. Mokiniais įrodymus apie dalyvavimą akcijose rekomenduojama kaupti, naudojantis informacinėmis technologijomis, pavyzdžiui, e. aplanke ir kt.;

122.8.6. Rekomenduojama į istorijos, geografijos, pilietiškumo ugdymo pagrindų dalykų turinį integruoti: Lietuvos ir pasaulio realijas, kurios turi būti nuolat ir sistemingai atskleidžiamos ir aptariamoms su mokiniais, nacionalinio saugumo ir gynybos pagrindų temas, tokias kaip: nacionalinio saugumo samprata ir sistema Lietuvos Respublikoje; rizikos veiksnių, grėsmių ir pavojų analizė; Lietuvos gynybos politika; informaciniai ir kibernetiniai karai: tikslai, metodai, instrumentai; Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymas ir kiti įgyvendinamieji gynybos ir kovos su korupcija sričių teisės aktai, ir kitas panašias temas.

122.9. Kūno kultūra. Kūno kultūrai skiriant 2 valandas per savaitę, būtina sudaryti sąlygas visiems mokiniams papildomai rinktis jų pomėgius atitinkančias aktyvaus judėjimo pratybas (pavyzdžiui., plaukimo, šokio, teniso ir pan.) per neformaliojo švietimo veiklą mokykloje ar neformaliojo vaikų švietimo įstaigoje. Mokykla tvarko mokinių, lankančių šias pratybas, apskaitą.

122.9.1. Kūno kultūrai mokytis gali būti sudaromos atskiros mergaičių ir berniukų grupės iš paralelių ar gretimų klasių mokinių (pvz., 5A ir 5B ar 7A ir 8B). Jei pakanka mokymo lėšų, klasė gali būti dalijama į grupes.

122.9.2. Organizuojant kūno kultūros pamokas patalpose, turi būti atsižvelgiama į Higienos normos reikalavimus.

122.9.3. Specialiosios medicininės fizinio pajėgumo grupės mokiniams sudaroma galimybė rinktis fizinį aktyvumą. Mokykla numato, kaip organizuoti šių mokinių ugdymą. Rekomenduojama mokiniams sudaryti galimybę rinktis vieną iš siūlomų fizinio aktyvumo formų:

122.9.3.1. pagal ligų pobūdį iš įvairių klasių sudaromos 7–12 mokinių grupės, kurioms skiriamos 2 pamokos per savaitę;

122.9.3.2. mokiniai gali dalyvauti pamokose su pagrindine grupe, bet pratimai ir krūvis jiems skiriami pagal gydytojo rekomendacijas ir atsižvelgiant į savijautą;

122.9.3.3. tėvų (globėjų, rūpintojų) pageidavimu mokiniai gali lankyti sveikatos grupes ne mokykloje.

122.9.4. Parengiamosios medicininės fizinio pajėgumo grupės mokiniams krūvis ir pratimai skiriami, atsižvelgiant į jų ligų pobūdį ir sveikatos būklę. Neskiriama ir neatliekama pratimų, galinčių skatinti ligų paūmėjimą. Dėl ligos pobūdžio negalintiesiems atlikti įprastų užduočių mokytojas skiria alternatyvias atsiskaitymo užduotis, kurios atitinka mokinių fizines galimybes ir gydytojo rekomendacijas.

122.9.5. Mokykla mokiniams, atleistiems nuo kūno kultūros pamokų dėl sveikatos ir laikinai dėl ligos, siūlo kitą veiklą (pavyzdžiui, stalo žaidimus, šaškes, šachmatus, veiklą kompiuterių klaseje, bibliotekoje, konsultacijas, socialinę veiklą ir pan.).

122.10. Meninis ugdymas.

122.10.1. Meninio ugdymo dalykus sudaro dailės, muzikos ir pasirenkamieji teatro, šokio arba šiuolaikinių menų dalykai.

122.10.2. Menų dalykų mokymą galima integruoti į neformaliojo švietimo programas.

122.10.3. Organizuoti kryptingą dalykų meninį ugdymą.

122.10.4. Mokiniais, kurie mokosi pagal pagrindinio ugdymo programos antrąją dalį, vietoje muzikos ir dailės dalyko pamokų galima siūlyti mokytis pagal šiuolaikinių menų programą.

123. Pagrindinio ugdymo programai grupinio mokymosi forma kasdieniu ar nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu įgyvendinti skiriamas pamokų skaičius per dvejus metus 2015–2016 mokslo metais:

Klasė Ugdymo sritys / Dalykai	Klasė				Pagrindinio ugdymo programos I dalyje (5–8 klasė)	9 / gimnazijos I	10 / gimnazijos II	Pagrindinio ugdymo programoje (iš viso)
	5	6	7	8				
Dorinis ugdymas (tikyba arba etika)	69 (1;1)		70 (1;1)		139 (4)	70 (1;1)		209 (6)

Kalbos								
Lietuvių kalba (gimtoji)	345 (5;5)	350 (5;5)	695 (20)	315 (4;5 / 5;4)	1010 (29)			
Gimtoji kalba (baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių)*	345 (5;5)	350 (5;5)	695 (20)	280 (4;4)	975 (28)			
Lietuvių kalba (valstybinė)*	345 (5;5)	350 (5;5)	695 (20)	315 (4;5 / 5;4)	1010 (29)			
Užsienio kalba (1-oji)	207 (3;3)	210 (3;3)	417 (12)	210 (3;3)	627 (18)			
Užsienio kalba (2-oji)	70 (0;2)	140 (2;2)	210 (6)	140 (2;2)	350 (10)			
Matematika ir informacinės technologijos								
Matematika	276 (4;4)	280 (4;4)	556 (16)	245 (3;4 / 4;3)	801 (23)			
Informacinės technologijos	69 / 69 / 70 (1;1 / 2; 0;0;2)	35 (1;0 / 0,5;0,5)	104 / 104 / 105 (3)	70 (1;1 / 2;0 / 0;2)	174 (5)			
Gamtamokslinis ugdymas								
Gamta ir žmogus	138 (2;2)	-	138	-	138			
Biologija	-	105 (2;1 / 1;2 / 3;0)	105 (3)	105 (2;1 / 1;2 / 0;3 / 3;0)	210 (6)			
Chemija	-	70 (0;2)	70 (2)	140 (2;2)	210 (6)			
Fizika	-	105 (2;1 / 1;2 / 0;3)	105 (3)	140 (2;2)	245 (7)			
Socialinis ugdymas								
Istorija	138 (2;2)	140 (2;2)	278 (8)	140 (2;2)	418 (12)			
Pilietiškumo pagrindai	-	-	-	70 (1;1 / 2; 0 / 0;2)	70 (2)			
Geografija	70 (0;2)	140 (2;2)	210 (6)	105 (2;1 / 1;2 / 0;3 / 3;0)	315 (9)			
Ekonomika ir verslumas	-	-	-	35 (1;0 / 0;1)	35 (1)			
Meninis ugdymas								
Dailė	69 (1;1)	70 (1;1)	139 (4)	70 (1;1)	209 (6)			
Muzika	69 (1;1)	70 (1;1)	139 (4)	70 (1;1)	209 (6)			
Technologijos, kūno kultūra, žmogaus sauga								
Technologijos	138 (2;2)	105 (2;1 / 1;2 / 0;3;3;0)	243 (7)	105 (1,5;1 / 1;1,5)	348 (9,5)			
Kūno kultūra	172 / 173;3 / 3;2 / ir 138* 2*;2*	140 (2;2)	312 / 313 (9) 278*	144 (2;2)	456 (12*; 13) 422*			
Žmogaus sauga	34 / 35 (1)	35 (1)	69 (2)	17 (0,5)	86 (2,5)			
Pasirenkamieji dalykai / dalykų moduliai								
Minimalus pamokų skaičius mokiniui per savaitę	26; 29*	28; 32*	29; 32*	30; 33*	113; 126*	31; 33*	31; 33*	175; 192*
Minimalus pamokų skaičius mokiniui per dvejus mokslo metus	1864; 2105*	2065; 2275*	3929; 4380*	2191; 2331*	6120; 6711*			
Pažintinė ir kultūrinė veikla	Pažintinei ir kultūrinei veiklai per vienerius mokslo metus skiriama nuo 30 iki 60 pamokų klasei							
	5–8 klasėse			9–10 klasėse				
Pamokų, skirtų mokinio ugdymo poreikiams tenkinti, mokymosi pagalbai teikti, skaičius per savaitę	12; 12*			12; 12*		14; 10*		26; 22*
Neformalusis vaikų švietimas (valandų skaičius per savaitę)	8; 282**			8; 282**		5; 175***		13; 457**

Pastabos:

Minimalus pamokų skaičius mokiniui per savaitę	26;29*	28;32*	29;32*	30;33*	113;126*	31;33*	31;33*	175;192*
Minimalus pamokų skaičius mokiniui per dvejus mokslo metus	1918; 2166*		2124; 2340*		4042; 4506*	2232,5; 2376*		6274; 6882*
Pažintinė ir kultūrinė veikla	Pažintinei ir kultūrinei veiklai per vienerius mokslo metus skiriama nuo 30 iki 60 pamokų klasei							
	5–8 klasėse					9–10 klasėse		
Pamokų, skirtų mokinio ugdymo poreikiams tenkinti, mokymosi pagalbai teikti, skaičius per savaitę	12; 12*				12; 12*	14; 10*		26; 22*
Neformalusis vaikų švietimas (valandų skaičius per savaitę)	8; 286**				8; 286*	5; 180***		13; 466**

Pastabos:

* mokyklose, kuriose įteisintas mokymas tautinės mažumos kalba; ** per mokslo metus 5–8 klasėms; *** per mokslo metus 9–10 ir gimnazijos I–II klasėms.

Lentelėje nurodoma: dalykai ir jiems skiriamų pamokų minimalus skaičius per dvejus metus; minimalus privalomas pamokų skaičius mokiniui; rekomenduojamas atskiroje klasėje dalykui skiriamų savaitinių pamokų paskirstymas; neformaliajam švietimui skiriamų valandų skaičius mokslo metams; pamokų, skirtų mokinių ugdymo poreikiams tenkinti, mokymosi pagalbai teikti, skaičius.

Lentelėje pateiktų duomenų paaiškinimas. Pavyzdžiui, biologija, 7 ir 8 klasė: 108 (2;1 / 1,2 / 3;0). Per dvejus metus skiriamos 108 pamokos. Skliausteliuose pateikiami galimi pamokų skirstymo variantai: 2 pamokos 7 klasėje ir 1 pamoka 8 klasėje arba atvirkščiai arba 3 pamokos 7 klasėje. 9–10, gimnazijos I–II klasėms skirtą dailės ir muzikos pamokų laiką (72 (1;1) ir 72 (1;1)) galima keisti šiuolaikine menų programa. Mokykla gali rinktis ir kitokį pamokų skirstymo variantą.

125. Mokinys privalo mokytis visų bendrųjų ugdymo planų 123 ir 124 punktuose nurodytų dalykų klasei, išskyrus tuos atvejus, kai mokykla priima sprendimą intensyvinti dalykų mokymą. Bendrųjų ugdymo planų 123 ir 124 punktuose nurodo dalyko bendrosioms programoms įgyvendinti skiriamas minimalus pamokų skaičius ir minimalus privalomų pamokų skaičius mokiniui per savaitę. Mokinys pagal poreikius gali pasirinkti pageidaujamus mokytis pasirenkamuosius dalykus, dalykų modulius. Mokykla gali skirti mokiniui ilgalaikių ir trumpalaikių konsultacijų. Maksimalus pamokų skaičius mokiniui per savaitę negali būti didesnis nei nurodytas Higienos normoje.

126. Bendrųjų ugdymo planų prieduose pateikiamas:

126.1. specializuoto ugdymo krypties programų (pagrindinio ugdymo kartu su dailės, menų, muzikos, sporto ar kitu ugdymu programų) įgyvendinimas (1 priedas);

126.2. pagrindinio ugdymo programos įgyvendinimas kartu su profesinio mokymo programa (2 priedas);

126.3. pagrindinio ugdymo programos įgyvendinimas ligoninės ir sanatorijos mokyklose (3 priedas);

126.4. pagrindinio ugdymo programos įgyvendinimas jaunimo mokyklose, vaikų socializacijos centruose (4 priedas);

126.5. asmenų, kuriems laikinai atimta ar apribota laisvė, pagrindinio ugdymo organizavimas (5 priedas);

126.6. suaugusiųjų pagrindinio ugdymo programos įgyvendinimas (6 priedas).

III SKYRIUS

VIDURINIO UGDYMO PROGRAMOS VYKDYMAS

PIRMASIS SKIRSNIS

VIDURINIO UGDYMO PROGRAMOS VYKDYMO BENDROSIOS NUOSTATOS

127. Mokykla, vykdydama vidurinio ugdymo programą, vadovaujasi Vidurinio ugdymo bendrosiomis programomis. Ugdymas organizuojamas, vadovaujantis Vidurinio ugdymo programos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. ISAK-1387 „Dėl Vidurinio ugdymo programos aprašo patvirtinimo“, mokymosi formų aprašu, bendraisiais ugdymo planais, gali būti atsižvelgiama į Mokymosi krypčių pasirinkimo galimybių didinimo 14–19 metų mokiniams modelio aprašą.

128. Mokykla privalo pasiūlyti mokiniams rinktis pasirenkamuosius dalykus, kurių turinys siejamas su nacionalinio saugumo temomis, ir (ar) kitus jų mokymosi poreikius tenkinančius pasirenkamuosius dalykus.

129. IV gimnazijos klasės mokiniams pageidaujant ir mokyklos sprendimu galima sumažinti mokymosi dienų (pamokų), skirtų pažintinei kultūrinei veiklai, skaičių.

130. Mokinys kartu su mokykla pasirenkia individualų ugdymo planą, vadovaudamasis Vidurinio ugdymo programų aprašu. Mokykla sudaro sąlygas mokiniui pagal susidarytą individualų ugdymo planą pagilinti pasirinktų sričių, dalykų kompetencijas, pasirengti laikyti brandos egzaminus ir pasiruošti tęsti mokymąsi. Mokykla nustato pasirinktų individualaus ugdymo plano dalykų, dalyko programos kurso keitimo tvarką.

131. Mokykla, formuodama ir įgyvendindama mokyklos ugdymo turinį pagal Vidurinio ugdymo bendrąsias programas, gali:

131.1. organizuoti dalykų srautines paskaitas;

131.2. didinti ar mažinti (perskirstyti) iki 10 procentų dalykui skiriamų pamokų skaičių, derindama su Vidurinio ugdymo bendrųjų programų turiniu;

131.3. dalykų bendrąsias programas skaidyti į modulius, kurių turinys ir skaičius pasirenkamas, atsižvelgiant į mokinių poreikius ir dalyko bendrojoje programoje numatytus mokinių pasiekimus. Vidurinio ugdymo programą įgyvendinti per dalykų modulius;

131.4. intensyvinti dalykų ar jų modulių mokymą;

131.5. integruoti dalykų turinį, diferencijuoti ugdymą;

131.6. iki 10 procentų dalykui skirtų pamokų organizuoti ne pamokų forma.

132. Mokykla sudaro sąlygas mokiniams:

132.1. savanoriškai užsiimti socialine-pilietine ar kita visuomenei naudinga veikla;

132.2. susipažinti su profesinės veiklos įvairove ir rinkimosi galimybėmis, planuoti savo tolesnį mokymąsi ir darbinę veiklą (t. y. karjerą). Mokiniams gali būti siūlomas pasirenkamasis ugdymo karjeros modulis;

132.3. rengti ir įgyvendinti projektus, brandos darbus;

132.4. formuoti savo pasiekimų aplankus, kuriuose kaupiami mokinių pažangos ir pasiekimų įrodymai, taip pat ir elektroninius, orientuotus į tolesnio gyvenimo kelio pasirinkimą. Mokiniams gali būti siūlomas pasirenkamasis dalykas, per kurio pamokas jie mokosi reflektuoti savo mokymąsi, rengia pasiekimų aplanką ir kelia tolesnio mokymosi tikslus;

132.5. per mokymosi dienas, skirtas pažintinei kultūrinei veiklai, atlikti savanorišką veiklą, veiklą, susijusią su ugdymu karjerai.

133. Mokiniui, kuris mokosi savarankišku ar nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu (pavienio mokymosi forma), individualioms konsultacijoms skiriama iki 15 procentų, o grupėms – 40 procentų bendrųjų ugdymo planų 137 punktu nustatyto savaitinių pamokų skaičiaus.

134. Mokykla, kurioje yra viena gimnazijos III arba viena gimnazijos IV klasė, pagal turimas mokymo lėšas pasirenka tinkamiausią būdą, kaip įgyvendins vidurinio ugdymo programą pagal dalykų bendrojo ir išplėstinio kursų programas ir užtikrins mokymo kokybę. Rekomenduojama lietuvių kalbos ir literatūros, matematikos ir gimtosios kalbos mokymui(si) sudaryti atskiras laikinas grupes, atsižvelgiant į mokinių pasirinkimą mokytis pagal dalyko bendrojo ar išplėstinio kurso programą, o užsienio kalbos – į kalbos mokėjimo lygį. Mokykla, atsižvelgdama į mokinių pasirinkimą ir jų individualius ugdymo planus, modeliuoja jiems kokybišką vidurinio ugdymo programos įgyvendinimą.

ANTRASIS SKIRSNIS UGDYMO SRIČIŲ MOKYMO ORGANIZAVIMAS

135. Vidurinio ugdymo programą sudaro šios ugdymo sritys: dorinis ugdymas (etika ir tikyba), kalbos (lietuvių kalba ir literatūra, kitos gimtosios kalbos, užsienio kalbos), matematika, gamtamokslinis ugdymas (biologija, chemija, fizika, integruotas gamtos mokslų kursas), socialinis ugdymas (istorija, geografija, integruotas istorijos ir geografijos kursas, teisė, religijotyra, filosofija, ekonomika ir verslumas, psichologija), meninis ugdymas (dailė, muzika, šokis, teatras, grafinis dizainas, filmų kūrimas, fotografija, kompiuterinės muzikos technologijos, menų pažinimas), informacinės technologijos, technologijos, kūno kultūra, bendrųjų kompetencijų ugdymo sritis.

136. Ugdymo sritys.

136.1. Dorinis ugdymas.

136.1.1. Mokinys renkasi vieną dalyką – etiką arba tikyba (tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos). Siekiant užtikrinti dalyko mokymosi programos tęstinumą ir nuoseklumą, rekomenduojama rinktis etiką ar tikyba dvejiems mokslo metams.

136.1.2. Mokiniai, pasirinkę etiką, gali mokytis filosofinės etikos arba rinktis taikomosios krypties profesinės etikos, šeimos etikos arba etikos ir kino modulius.

136.1.3. Pasirinkę katalikų tikyba, mokiniai gali mokytis pagal dalyko modulius: katalikybė ir pasaulio religijos, pašaukimai gyvenimui, Šventasis Raštas – gyvenimo kelionė arba religijos filosofija.

136.2. Kalbos.

136.2.1. Lietuvių kalba ir literatūra.

136.2.1.1. Išplėstiniu kursu rekomenduojama mokytis ne daugiau kaip 25 mokinius. Esant daugiau mokinių, rekomenduojama vieną pamoką (iš dalykui numatytų per savaitę) skirti individualizuotam ir diferencijuotam mokymui, pritaikytam pagal mokinių gebėjimus ir polinkius, laikinosiose grupėse.

136.2.1.2. Mokykla gali siūlyti mokiniams rinktis pasirenkamuosius dalykus, pavyzdžiui: retoriką, kūrybinį rašymą, visuotinę literatūrą, lotynų kalbą, antikos kultūrą ar kt.

136.2.1.3. Mokykla gali siūlyti lietuvių kalbos ir literatūros programą papildančius pasirenkamuosius dalyko modulius. Mokiniai iš mokykloje siūlomų modulių programų renkasi pagal polinkius ir interesus: kalbos vartojimo praktikos, viešojo kalbėjimo, šiuolaikinės literatūros, kūrybinio rašymo ir kt. Moduliai sudaro galimybę individualizuoti ugdymo turinį pagal mokinių poreikius, mokyklos specifiką.

136.2.1.4. Rekomenduojama siūlyti mokiniams atlikti projektinius, tiriamuosius, kūrybinius ir brandos darbus, konsultuoti mokinius.

136.2.1.5. Išplėstinį kursą gimnazijos III–IV klasėse rekomenduojama rinktis mokiniams, kurių lietuvių kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo įvertinimai yra ne žemesni kaip šeši balai. Jei mokinys, turėdamas žemesnį įvertinimą, nori rinktis lietuvių kalbos ir literatūros išplėstinį kursą, jam turėtų būti sudarytos sąlygos mokymosi pasiekimams, įgytiems iki vidurinio ugdymo programos, pagerinti (pavyzdžiui, papildomi lietuvių kalbos vartojimo moduliai, konsultacijos).

136.3. Užsienio kalbos.

136.3.1. Nustačius, kad mokinio pasiekimai (nesvarbu nuo to, ar mokinys pagal pagrindinio ugdymo programą mokėsi tos kalbos kaip pirmosios, ar kaip antrosios užsienio kalbos) yra:

136.3.1.1. B1 lygio, pagal vidurinio ugdymo programą siūloma rinktis B2 lygio kursą;

136.3.1.2. A2 lygio, pagal vidurinio ugdymo programą siūloma rinktis B1 lygio kursą;

136.3.1.3. A1 lygio, pagal vidurinio ugdymo programą siūloma rinktis A2 lygio kursą.

136.3.2. Užsienio kalbų modulių programos papildoma B2, B1 arba A2 kurso programos. Mokiniai iš mokykloje siūlomų modulių programų renkasi pagal polinkius ir interesus. Vienai kalbai galima rinktis daugiau negu vieną modulio programą. Pasirenkamieji moduliai teikia galimybę diferencijuoti ugdymo turinį, atsižvelgiant į mokinių poreikius, mokyklos specifiką. Mokykloje mokiniams gali būti siūloma rinktis užsienio kalbos modulio programas (pavyzdžiui,;

profesinės kalbos, debatų, literatūros, šalies pažinimo, kūrybinio rašymo, kalbėjimo įgūdžių ugdymo ir pan.).

136.4. Matematika. Organizuojant matematikos mokymą, rekomenduojama:

136.4.1. plėsti mokiniui siūlomų rinktis matematikos modulių programų įvairovę: „Logikos įvadas“, „Įrodymo metodai. Sekos“, „Funkcijos“;

136.4.2. naudotis informacinėmis komunikacinėmis technologijomis, skaitmeninėmis mokomosiomis programomis. Ypač rekomenduojama naudotis atvirojo kodo dinaminės matematikos programa „GeoGebra“, apimančia geometriją, algebrą, statistiką;

136.4.3. mokiniams renkantis matematikos mokymosi kursą III, IV gimnazijos klasėse atsižvelgti į matematikos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo rezultatus. Išplėstinį kursą rekomenduojama rinktis mokiniams, kurių pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo vertinimai ne žemesni kaip šeši balai. Bendrąjį matematikos kursą gali rinktis visi mokiniai. Jei mokinsys, turėdamas penkis ir mažiau balų, nori rinktis išplėstinį matematikos kursą, jam turėtų būti sudarytos sąlygos mokymosi spragoms įveikti (pavyzdžiui, papildomi moduliai, konsultacijos).

136.5. Informacinės technologijos. Jei mokinsys, pasirinkęs išplėstinį kursą, pagrindinėje mokykloje nesimokė pasirinkto modulio (išskyrus Duomenų bazių kūrimo ir valdymo modulį), jam sudaromos sąlygos papildomai mokytis išlyginamojo modulio temų. Išlyginamųjų modulių programos atitinka Informacinių technologijų pagrindinio ugdymo bendrosios programos Programavimo pradmenų, Kompiuterinės leidybos pradmenų arba Tinklalapių kūrimo pradmenų modulių programas.

136.6. Gamtamokslinis ugdymas. Plėsti mokiniui siūlomų rinktis gamtos mokslų dalykų ar modulių programų (pavyzdžiui, biotechnologijų, biofizikos, biochemijos ir pan.) įvairovę.

136.7. Socialinis ugdymas. Iš pasirenkamųjų dalykų mokinsys gali rinktis: ekonomiką ir verslumą, filosofiją, religijotyra, teisę, psichologiją ir kt.

136.8. Meninis ugdymas. Mokinsys gali rinktis bent vieną iš meninio ugdymo programų: dailės, filmų kūrimo, fotografijos, grafinio dizaino, menų pažinimo, kompiuterinių muzikos technologijų, muzikos, šokio, teatro ar mokyklos parengtą integruotą menų programos kursą. Mokinsys gali rinktis ir kitas menų programas iš pasirenkamųjų dalykų.

136.9. Technologinis ugdymas.

136.9.1. Mokinsys gali rinktis vieną iš technologijų programos kryptių: turizmo ir mitybos; statybos ir medžio apdirbimo; taikomojo meno, amatų ir dizaino; tekstilės ir aprangos; verslo, vadybos ir mažmeninės prekybos; mechanikos, mechaninio remonto vieną ar kelis modulius. Mokykla gali siūlyti ir kitas technologijų programos kryptis, modulius, derindama juos su konkrečia formaliojo profesinio mokymo programa, o ją įgyvendinti profesiniam mokymui skirtoje bazėje.

136.9.2. Mokinsys mokosi pagal pasirinktos technologijų krypties pasirinktą modulį (arba kelis tos krypties modulius) dvejus metus bendrųjų ugdymo planų 137 punktu nustatytą pamokų skaičių. Mokyklos ugdymo plane turi būti numatyta galimybė prireikus keisti mokinio pasirinktą kryptį, modulį, programos kursą.

136.9.3. Mokiniui, baigusiam technologijų išplėstinio kurso programą ir ketinančiam tęsti mokymąsi pagal profesinio mokymo programą, atitinkančią jo baigtą technologijų kryptį, mokymosi pasiekimus profesinio mokymo teikėjas gali įskaityti, vadovaudamasis Ankstesnio mokymosi pasiekimų užskaitymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. sausio 11 d. įsakymu Nr. ISAK-72 „Dėl Ankstesnio mokymosi pasiekimų užskaitymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

136.9.4. Į vidurinio ugdymo programą profesinio mokymo programos moduliai įtraukiami, vadovaujantis Bendrojo ugdymo technologijų dalykų ir profesinio mokymo programos modulių užskaitos tvarkos aprašu.

136.10. Kūno kultūra.

136.10.1. Mokinsys renkasi bendrąją kūno kultūrą ir (arba) iš mokyklos siūlomų sporto šakų pageidaujamą sporto šaką (pavyzdžiui, krepšinį, futbolą, tinklinį ir kt.).

136.10.2. Kūno kultūros pasiekimai mokinio pageidavimu gali būti vertinami pažymiais arba įrašu „įskaityta“. Mokinio, kuris ketina pasirinkti sporto krypties studijas, kūno kultūros mokymosi

pasiekimus siūloma vertinti pažymiais. Vidurinio ugdymo programoje kūno kultūros mokymas neintensyvinamas.

136.10.3. Specialiosios medicininės fizinio pajėgumo grupės mokinių kūno kultūros ugdymas organizuojamas, vadovaujantis bendrųjų ugdymo planų 122.9.3, 122.9.4, 122.9.5 papunkčiais.

137. Vidurinio ugdymo programai grupinio mokymosi forma kasdieniu ar nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu įgyvendinti skiriamų pamokų skaičius per savaitę ir per dvejus metus:

Ugdymo sritys, dalykai	Minimalus pamokų skaičius privalomam turiniui per savaitę	Bendrasis kursas	Išplėstinis kursas
Dorinis ugdymas	2		
Tikyba		2	-
Etika		2	-
Kalbos:			
Lietuvių kalba ir literatūra	8	8	10
Lietuvių kalba ir literatūra*	11	11	13
Gimtoji kalba (baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių) *	8	8	10
Užsienio kalbos		Kursas, orientuotas į B1 mokėjimo lygį	Kursas, orientuotas į B2 mokėjimo lygį
Užsienio kalba (...)	6	6	6
Užsienio kalba (...) *	6	6	6
		Bendrasis kursas	Išplėstinis kursas
Socialinis ugdymas:	4		
Istorija		4	6
Geografija		4	6
Integruotas istorijos ir geografijos kursas		4	
Matematika	6	6	9
Informacinės technologijos		2	4
Gamtamokslinis ugdymas:	4		
Biologija		4	6
Fizika		4	7
Chemija		4	6
Integruotas gamtos mokslų kursas		4	-
Meninis ugdymas ir technologijos:	4		
Dailė		4	6
Muzika		4	6
Teatras		4	6
Šokis		4	6
Menų pažinimas		4	6
Kompiuterinės muzikos technologijos		4	6
Grafinis dizainas		4	6
Fotografija		4	6
Filmų kūrimas		4	6
Technologijos (kryptys):			
Turizmas ir mityba		4	6
Statyba ir medžio apdirbimas		4	6
Tekstilė ir apranga		4	6
Taikomasis menas, amatai ir dizainas		4	6
Verslas, vadyba ir mažmeninė prekyba		4	6
Mechanika, mechaninis remontas		4	6

Kitos technologijų kryptys		4	6
Integruotas menų ir technologijų kursas		4	6
Kūno kultūra:	4–6		
Bendroji kūno kultūra		4/6	8
Pasirinkta sporto šaka		(4–6)	
Žmogaus sauga **	0,5	0,5	0,5
Pasirenkamieji dalykai, dalykų moduliai			
Projektinė veikla / Brandos darbas			
Mokinio pasirinktas mokymo turinys		Iki 26 iki 22 *	Iki 26 iki 22*
Minimalus privalomų pamokų skaičius mokiniui per savaitę	28 pamokos per savaitę; 31,5 pamokos per savaitę*		
Neformalusis vaikų švietimas (valandų skaičius)	207;210 val.		
Mokinio ugdymo poreikiams tenkinti	24 pamokos per savaitę dvejiems metams		
Maksimalus pamokų skaičius klasei, esant 3 ir daugiau gimnazijos III klasių, – 51 pamoka per savaitę, mokyklose, kuriose įteisintas mokymas tautinės mažumos kalba, – 54 pamokos per savaitę. Minimalus pamokų skaičius klasei, esant vienai gimnazijos III klasei, – 43 pamokos per savaitę, mokyklose, kuriose įteisintas mokymas tautinės mažumos kalba, – 46 pamokos per savaitę. Klasei gali būti skiriama ir daugiau pamokų, atsižvelgiant į mokinių mokymosi poreikius ir neviršijant mokymui skirtų lėšų.			

Pastabos:

* mokyklose, kuriose įteisintas mokymas tautinės mažumos kalba; ** integruojama į ugdymo turinį.

Lentelėje pateiktų duomenų paaiškinimas: „Neformalusis švietimas (valandų skaičius) – 207“ klasei per dvejus metus skiriamos 207 valandos.

138. Bendrųjų ugdymo planų prieduose pateikiamas:

138.1. specializuoto ugdymo krypties programų (vidurinio ugdymo kartu su dailės, menų, muzikos, sporto ar kitu ugdymu programų) įgyvendinimas (1 priedas);

138.2. vidurinio ugdymo programos įgyvendinimas kartu su profesinio mokymo programa (2 priedas);

138.3. vidurinio ugdymo programos įgyvendinimas ligoninės ir sanatorijos mokyklose (3 priedas);

138.4. vidurinio ugdymo programos įgyvendinimas vaikų socializacijos centruose (4 priedas);

138.5. asmenų, kuriems laikinai atimta ar apribota laisvė, vidurinio ugdymo organizavimas (5 priedas);

138.6. suaugusiųjų vidurinio ugdymo programos įgyvendinimas (6 priedas).

IV SKYRIUS

MOKINIŲ, TURINČIŲ SPECIALIŲJŲ UGDYMO SI POREIKIŲ (IŠSKYRUS ATSIKANDANČIUS DĖL IŠSKIRTINIŲ GABUMŲ), UGDYMO ORGANIZAVIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

139. Mokykla, rengdama mokyklos ar mokinio individualųjį ugdymo planą, turi sudaryti sąlygas mokiniui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių, gauti kokybišką ir poreikius atitinkantį ugdymą ir būtina švietimo pagalbą. Mokykla, dėl objektyvių priežasčių negalinti teikti ugdymo, tenkinančio mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius, ir būtinos švietimo pagalbos, mokiniui turi pasiūlyti kitokią pagalbą, padedančią mokytis, teisės aktų nustatyta tvarka rasti kitą mokyklą, galinčią tenkinti mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius, pagalbos ir paslaugų reikmes ugdymo procese.

140. Mokykla mokinio, turinčio specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymą organizuoja, vadovaudamasi Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. V-1795 „Dėl Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo tvarkos

aprašo patvirtinimo“ ir šio skyriaus nuostatomis, (jei šis skyrius nereglamentuoja, mokykla vadovaujasi kitomis bendrųjų ugdymo planų nuostatomis, reglamentuojančiomis švietimo programų įgyvendinimą) ir atsižvelgia į:

140.1. formaliojo švietimo programą;

140.2. mokymosi formą ir mokymo proceso organizavimo būdą;

140.3. specialiojo ugdymo ir švietimo pagalbos reikmę, švietimo pagalbos specialistų, mokyklos vaiko gerovės komisijos, pedagoginių psichologinių ar švietimo pagalbos tarnybų rekomendacijas;

140.4. mokyklos galimybes (specialistų komanda, mokymo(si) aplinka, mokymo ir švietimo pagalbos lėšos).

141. Mokykla, pritaikydama ugdymo planą mokinių reikmėms ir vadovaudamasi bendruosiuose ugdymo planuose pagrindinio ar vidurinio ugdymo dalykų programoms įgyvendinti skiriamų savaitinių pamokų skaičiumi, nurodytu bendrųjų ugdymo planų 123, 124, 136 punktuose, taip pat mokyklos, klasės, kuriose įteisintas mokymas tautinės mažumos kalba, vadovaudamasi bendrųjų ugdymo planų 90–92 punktais, gali:

141.1. iki 30 procentų koreguoti dalykų programoms įgyvendinti skiriamų savaitinių pamokų skaičių (nemažindamos nustatyto mokiniui minimalaus pamokų skaičiaus per savaitę):

141.2. planuoti specialiąsias pamokas ir (ar) didinti pamokų skaičių, skirtą meniniam, technologiniam ugdymui, kitų dalykų mokymui, socialinei veiklai, taip pat ugdymui profesinei karjerai;

141.3. keisti specialiųjų pamokų, pratybų ir individualiai pagalbai skiriamų valandų (pamokų) skaičių per mokslo metus, atsižvelgdamos į mokinio reikmes, švietimo pagalbos specialistų, vaiko gerovės komisijos ir pedagoginės psichologinės ar švietimo pagalbos tarnybos rekomendacijas;

141.4. trumpinti pamokų trukmę 5 minutėmis, o šį laiką skirti mokinio ugdomajai veiklai keisti, sveikatą tausojančioms pertraukoms organizuoti;

141.5. keisti dienos ugdymo struktūrą (nepamokinis išdėstymas), atsižvelgdamos į mokinio galias ir sveikatą, poilsio poreikį;

141.6. formuoti nuolatines ar laikinąsias grupes, pogrūpius iš tos pačios ar skirtingų klasių mokinių, kurių skaičių grupėje, pogrūpyje nustato pati mokykla, atsižvelgdama į mokymo lėšas, mokinio ugdymosi poreikius, turimas mokymo(si) sąlygas ir mokymo priemones.

142. Individualus ugdymo planas rengiamas:

142.1. mokiniui, kurio specialiųjų ugdymosi poreikių negali tenkinti bendrasis mokyklos ar klasės ugdymo planas;

142.2. atsižvelgiant į ugdymo programą, pedagoginės psichologinės ar švietimo pagalbos tarnybos rekomendacijas, ugdymo formą ir mokymo organizavimo būdą, mokyklos galimybes;

142.3. mokiniui, turinčiam vidutinių, didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių ir besimokančiam bendrosios paskirties klasėje;

142.4. mokiniui, kuris mokosi nuotoliniu ar savarankišku mokymo proceso organizavimo būdu;

142.5. kai mokiniui pagal pedagoginės psichologinės ar švietimo pagalbos tarnybos ir mokyklos vaiko gerovės komisijos rekomendacijas tam tikru laikotarpiu reikia intensyvios pedagoginės ir švietimo pagalbos;

142.6. bendradarbiaujant mokytojams, mokiniams, mokinių tėvams (globėjams, rūpintojams), švietimo pagalbos specialistams ir kitoms institucijoms, kurias prireikus kaip konsultantus kviečiasi mokykla.

143. Vaiko gerovės komisijos ir pedagoginės psichologinės ar švietimo pagalbos tarnybos siūlymu, tėvų (globėjų, rūpintojų) pritarimu mokiniui, turinčiam vidutinių, didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymas gali būti pritaikomas taip:

143.1. mokinys, dėl klausos sutrikimo, įvairiapusių raidos, elgesio ir emocijų, kalbos ir kalbėjimo, skaitymo ir (ar) rašymo sutrikimų, intelekto sutrikimų (taip pat ir nepatikslingo intelekto sutrikimo), judesio ir padėties sutrikimų, kochlearinių implantų, dėl bendrųjų mokymosi sutrikimų, taip pat turintis mokymosi sunkumų dėl nepalankios aplinkos, gali vėliau pradėti mokytis pirmosios

užsienio kalbos, mokytis tik vienos užsienio kalbos arba pradėti vėliau mokytis antrosios užsienio kalbos;

143.2. mokykloje, kurioje įteisintas mokymas tautinės mažumos kalba, besimokantis ir bendrųjų ugdymo planų 142.1 papunktyje išvardytų sutrikimų turintis mokinys gali nesimokyti užsienio kalbos;

143.3. tiems, kurie mokosi pagal pagrindinio ugdymo individualizuotą programą, šioje programoje prasidedančius dalykus mokykla gali pradėti įgyvendinti metais vėliau, juos sieti su mokinių praktiniais interesais, kasdiene gyvenimo patirtimi; mokymas gali būti organizuojamas atskiromis veiklomis;

143.4. tiems, kurie mokosi pagal pagrindinio ugdymo individualizuotą programą, jei ugdymas įgyvendinamas pagal bendrųjų ugdymo planų 123 ir 124 punktus, vietoje kelių tos srities dalykų mokykla gali siūlyti integruotas šių sričių dalykų pamokas, dalykų modulius, projektines veiklas, skirtas esminėms srities dalykų ir bendrosioms kompetencijoms įgyti;

143.5. kompleksinių negalių ir (ar) kompleksinių sutrikimų, į kurių sudėtį įeina klausos sutrikimai (išskyrus nežymų klausos sutrikimą), turintis mokinys gali nesimokyti užsienio kalbų. Užsienio kalbų pamokų laikas gali būti skiriamas lietuvių, lietuvių gestų kalbai mokytis;

143.6. mokinys, turintis klausos sutrikimą (išskyrus nežymų), gali nesimokyti muzikos;

143.7. judesio ir padėties bei neurologinių sutrikimų (išskyrus lengvus) turintis mokinys gali nesimokyti technologijų;

143.8. vietoj bendrųjų ugdymo planų 143.1, 143.2, 143.3, 143.4, 143.5, 143.6, 143.7 papunkčiuose nurodytų dalykų mokinys gali rinktis individualaus ugdymo plano dalykus, tenkinančius specialiuosius ugdymosi poreikius, gauti pedagoginę ar specialiąją pedagoginę pagalbą, o tautinės mažumos kalba besimokantis mokinys – mokytis lietuvių kalbos;

143.9. mokinys, atleistas nuo dalyko mokymosi pagal šį bendrųjų ugdymo planų punktą, laikomas baigusių pagrindinio ugdymo programą, jei kitų ugdymo plano dalykų įvertinimai yra patenkinami.

144. Pagrindinio ugdymo individualizuotos programos ir socialinių įgūdžių ugdymo programos įgyvendinimas pateikiamas 7 priede.

ANTRASIS SKIRSNIS MOKINIŲ, TURINČIŲ SPECIALIŲJŲ UGDYMO POREIKIŲ, PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ VERTINIMAS

145. Mokinio, kuris mokosi pagal bendrojo ugdymo programą, mokymosi pažanga ir pasiekimai vertinami pagal Bendrosiose programose numatytus pasiekimus ir vadovaujantis bendrųjų ugdymo planų 68 – 78 punktų nuostatomis.

146. Mokinio, kuris mokosi pagal pritaikytą bendrojo ugdymo dalykų programą, mokymosi pažanga ir pasiekimai ugdymo procese vertinami pagal šioje programoje numatytus pasiekimus, vertinimo kriterijai aptariami su mokiniu, jo tėvais (globėjais, rūpintojais), švietimo pagalbą teikiančiais specialistais, susitariama, kokiais aspektais bus pritaikomas mokinio pasiekimų vertinimas ir pa(si)tikrinimų būdai, kaip jie derės su Bendrosiose programose numatytais pasiekimų lygiais.

147. Dėl mokinio, kuris mokosi pagal pagrindinio ugdymo individualizuotą programą arba Socialinių įgūdžių ugdymo programą, mokymosi pasiekimų vertinimo (būdų, periodiškumo) ir įforminimo susitariama mokykloje. Susitarimai priimami, atsižvelgiant į mokinio galias ir vertinimo suvokimą, specialiuosius ugdymosi poreikius, numatomą pažangą, tėvų (globėjų, rūpintojų) pageidavimus. Vertinimo būdus renkasi mokykla (vertinimo įrašai „įskaityta“, „neįskaityta“, aprašai, pažymiai ir kt.).

TREČIASIS SKIRSNIS SPECIALIOSIOS PEDAGOGINĖS IR SPECIALIOSIOS PAGALBOS MOKINIAMS TEIKIMAS

148. Specialiosios pedagoginės ir specialiosios pagalbos paskirtis – didinti ugdymo veiksmingumą.

149. Mokykla specialiąją pedagoginę ir specialiąją pagalbą mokiniui teikia, vadovaudamasi teisės aktais ir įgyvendindama pedagoginės psichologinės ar švietimo pagalbos tarnybos ir mokyklos vaiko gerovės komisijos rekomendacijas.

150. Specialioji pedagoginė pagalba teikiama:

150.1. vadovaujantis Specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. V-1228 „Dėl Specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

150.2. ugdymo proceso metu ar pasibaigus ugdymo procesui;

150.3. specialiųjų pratybų forma: individualios, pogruginės (2–4 mokiniai), grupinės (5–8 mokiniai). Mokiniam, turintiems didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, pagalba gali būti teikiama ir specialiųjų pamokų forma;

150.4. kai mokykloje nėra reikiamos specializacijos specialiųjų pedagogų (tiflopedagogo, surdopedagogo), mokiniui, kuriam rekomenduota papildoma specialioji pedagoginė pagalba, skiriama nuo 2 iki 4 valandų per savaitę individualioms specialiojo pedagogo konsultacijoms ir (ar) papildomai dalyko mokytojo pagalbai.

151. Specialioji pagalba:

151.1. teikiama, vadovaujantis Specialiosios pagalbos teikimo mokyklose (išskyrus aukštąsias mokyklas) tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. V-1229 „Dėl Specialiosios pagalbos teikimo mokyklose (išskyrus aukštąsias mokyklas) tvarkos aprašo patvirtinimo“;

151.2. teikiama mokytojo padėjėjo, gestų kalbos vertėjo, skaitovo;

151.3. teikiama ugdymo proceso metu.

KETVIRTASIS SKIRSNIS MOKINIŲ, TURINČIŲ SPECIALIŲJŲ UGDYMO SI POREIKIŲ, MOKYMAS NAMIE

152. Mokinio, turinčio specialiųjų ugdymosi poreikių, mokymą namie savarankišku ar nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdais organizuoja mokykla, pagal vaiko gerovės komisijos ir pedagoginės psichologinės ar švietimo pagalbos tarnybos, gydytojų rekomendacijas sudariusi individualų ugdymo planą mokymosi namie laikotarpiui.

153. Mokiniui, kuris mokosi pagal bendrojo ugdymo arba pagal bendrojo ugdymo pritaikytą programą, mokyti namie mokykla skiria pamokų, vadovaudamasi bendrųjų ugdymo planų 97–100 ir 154–160 punktais, 1 ar 2 pamokos gali būti skiriamos specialiosioms pamokoms ar specialiosioms pratyboms, o mokiniui, kuris mokosi tautinės mažumos kalba, – 2 papildomos valandos lietuvių kalbai mokyti.

154. Mokiniui, kuris mokosi pagal pagrindinio ugdymo individualizuotą programą:

154.1. mokiniui, turinčiam nežymų intelekto sutrikimą, mokymas namie organizuojamas, vadovaujantis bendrųjų ugdymo planų 97–100 punktais, 1 ar 2 pamokos gali būti skiriamos specialiosioms pamokoms ar specialiosioms pratyboms;

154.2. mokiniui, turinčiam klausos sutrikimą (išskyrus nežymų), mokyti namie skiriama ne mažiau kaip 8 valandos per savaitę, ugdo surdopedagogas ar logopedas, turintį regos sutrikimą (išskyrus nežymų), ugdo tiflopedagogas;

154.3. specialusis pedagogas, atsižvelgdamas į individualius gebėjimus, kartu su tėvais (globėjais, rūpintojais) sudaro individualų ugdymo planą, konsultuoja tėvus (globėjus, rūpintojus);

154.4. mokiniui, turinčiam judesio ir padėties sutrikimų, rekomenduojama 1–2 valandas per savaitę skirti gydomajai mankštai;

154.5. mokiniui, kuris mokosi tautinės mažumos kalba, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių ir ugdomam namie, lietuvių kalbai mokytį gali būti skiriamos papildomos 1–2 valandos per savaitę;

154.6. mokiniui, turinčiam vidutinį, žymų ir labai žymų intelekto sutrikimą, mokytį namie skiriama ne mažiau kaip 8 valandos per savaitę, ugdo specialusis pedagogas.

PENKTASIS SKIRSNIS
MOKINIŲ, TURINČIŲ SPECIALIŲJŲ UGDYMO SI POREIKIŲ
IR BESIMOKANČIŲ PAGAL BENDROJO UGDYMO IR PRITAIKYTAS
BENDROJO UGDYMO PROGRAMAS, UGDYMAS

155. Mokiniui, kuris mokosi pagal bendrojo ugdymo ar pritaikytą bendrojo ugdymo programą ir turi specialiųjų ugdymosi poreikių, mokyklos ar individualus ugdymo planas sudaromas, vadovaujantis bendrųjų ugdymo planų 123, 124 ir 137 punktuose dalykų programoms įgyvendinti nurodomų savaitinių pamokų skaičiumi, kuris gali būti koreguojamas iki 20 procentų. Bendras pamokų ir neformaliojo švietimo pamokų skaičius gali būti mažinamas ar didinamas 1 ar 2 pamokomis.

156. Sutrikusios klausos mokiniui mokyklos ar individualus ugdymo planas sudaromas, vadovaujantis bendrųjų ugdymo planų 123, 124 ir 137 punktais:

156.1. atsižvelgiant į klausos netekimo laiką, kalbos išsivystymo lygį, turimus tarties įgūdžius ir gebėjimą bendrauti kalba, ugdymo plane specialiosios pamokos skiriamos tarčiai, kalbai ir klausai lavinti;

156.2. kurčio ir neprigirdinčio mokinio ugdymo plane turi būti skiriama: lietuvių gestų kalbai – 2–3 pamokos, lietuvių kalbai – 6–8 pamokos;

156.3. kurčias ir neprigirdintis mokins mokomas totaliosios komunikacijos žodiniu ar dvikalbiu metodu, atsižvelgiant į individualius gebėjimus ir tėvų (globėjų, rūpintojų) pageidavimus;

156.4. 9–10 klasėse iš mokinio ugdymo(si) poreikius tenkinančių pamokų 3 pamokos per savaitę skiriamos mokytį individualizuotai ir diferencijuotai bei karjeros valdymo kompetencijoms ugdyti;

156.5. mokiniui tarties, kalbos mokymo ir klausos lavinimo specialiosioms pratyboms skiriama: 5 klasėje – 2 pamokos, 6–12 klasėse – po 1 pamoką per savaitę, turintiems kochlearinius implantus – po 2 pamokas per savaitę. Pratybų ir lietuvių kalbos pamokų turinys turi derėti.

157. Sutrikusios regos mokiniui mokyklos ar individualus ugdymo planas sudaromas, vadovaujantis bendrųjų ugdymo planų 123, 124 ir 137 punktais. Ugdymo plane specialiosios pamokos ir specialiosios pratybos skiriamos:

157.1. silpnaregiui mokiniui, kuriam gresia pavojus apakti, individualioms pratyboms (iki ketverių metų) mokytį Brailio rašto skiriamos 1 ar 2 pamokos per savaitę, kursas gali būti intensyvinamas;

157.2. aklam (regėjimo aštrumas nuo šviesos pojūčio iki 0,04) ir silpnaregiui (regėjimo aštrumas – 0,05–0,1) mokiniui regėjimui lavinti galima skirti 1 ar 2 pamokas per savaitę (turint mokymo lėšų). Šis kursas gali būti intensyvinamas;

157.3. tiflopedagoginė pagalba aklam ir žymią silpnaregystę (regėjimo aštrumas su korekcija geriau matančia akimi nuo 0,05 iki 0,1) turinčiam mokiniui, kuris mokosi pagal pagrindinio ugdymo programą, yra privaloma;

157.4. neregėnčiam mokiniui mobilumo lavinimo individualioms pratyboms skiriama po 1 pamoką per savaitę. Šios pamokos gali būti skiriamos ir kasdienio gyvenimo bei komunikaciniams įgūdžiams ugdyti.

158. Kurčneregio mokinio individualus ugdymo planas sudaromas, vadovaujantis bendrųjų ugdymo planų 7 priedu. Ugdyti kurčneregį gali tiflopedagogas arba surdopedagogas pagal mokinio individualų ugdymo planą.

159. Sutrikusios kalbos ir kitos komunikacijos mokiniui mokyklos ar individualus ugdymo planas sudaromas, vadovaujantis bendrųjų ugdymo planų 123, 124 ir 137 punktais. Ugdymo plane specialiosios pamokos skiriamos tarčiai, kalbai ir klausai lavinti:

159.1. specialiosioms pratyboms 5–8 klasėse skiriama po 2 pamokas trims mokiniams per savaitę, 9–10 klasėse – po 0,5 pamokos mokinio kalbai ir komunikacijai lavinti;

159.2. mokiniui, bendraujančiam alternatyvios komunikacijos būdu, tarties, kalbos ir komunikacijos lavinimo specialiosioms pratyboms 5–10 klasėse skiriama po 0,5–1 pamoką per savaitę (mokinys mokomas individualiai ar diferencijuotai).

160. Judesio ir padėties sutrikimų turinčiam mokiniui mokyklos ar individualus ugdymo planas sudaromas, vadovaujantis bendrųjų ugdymo planų 123, 124 ir 137 punktais. Ugdymo plane specialiosios pamokos turėtų būti skiriamos gydomajai kūno kultūrai, sensomotorikai lavinti, kompiuteriniams įgūdžiams formuoti, komunikaciniams gebėjimams ugdyti:

160.1. mokiniui, sergančiam cerebriniu paralyžiu ar turinčiam judesio ir padėties sutrikimų (išskyrus lengvus), individualioms gydomosios kūno kultūros pratyboms skiriama 1 ar 2 pamokos per savaitę;

160.2. mokiniui, bendraujančiam alternatyvios komunikacijos būdu, 5–10 klasėse tarties, kalbos ir komunikacijos lavinimo specialiosios pratybos gali būti integruojamos į komunikacinės ir pažintinės veiklos, lietuvių kalbos pamokas. Pratybų ir komunikacinės, pažintinės veiklos, lietuvių kalbos pamokų turinys turi derėti;

160.3. 4–8 mokinių grupei gali būti skiriamos 2–3 gydomosios kūno kultūros pamokos per savaitę.

161. Bendrojo ugdymo dalykų programas pritaiko mokytojas, atsižvelgdamas į mokinio gebėjimus ir galias, specialiojo pedagogo ir (ar) kitų vaiko gerovės komisijos narių rekomendacijas. Kai mokykloje nėra švietimo pagalbos specialistų, mokytoją gali konsultuoti mokyklą aptarnaujančios pedagoginės psichologinės ar švietimo pagalbos tarnybos ir (ar) savivaldybės administracijos švietimo padalinių specialistai.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS

APAKUSIŲ 18 METŲ IR VYRESNIŲ ASMENŲ SOCIALINIS UGDYMAS

162. Apakę 18 metų ir vyresni asmenys socialiai ugdomi namie:

162.1. apakusių asmenų socialinio ugdymo programoms įgyvendinti skiriamų valandų skaičius per savaitę:

Ugdymo kryptys	Skiriama valandų per savaitę
Brailio rašto mokymas Orientacija erdvėje ir savarankiškas judėjimas Kompiuterinis raštingumas Kasdienio gyvenimo ir komunikacijos įgūdžių ugdymas	4

162.2. apakusių 18 metų ir vyresnį asmenį namie moko tiflopedagogas;

162.3. ugdymo kryptys parenkamos ir individualus ugdymo planas sudaromas, atsižvelgus į apakusio asmens gebėjimus ir pageidavimus;

162.4. Brailio raštui mokytis skiriama iki 60 valandų, orientacijos erdvėje ir savarankiško judėjimo įgūdžiams ugdyti – iki 90 valandų, savitarnos ir buitiniams įgūdžiams lavinti – iki 60 valandų.